NUMER 10.

DZIENNIK POWSZECHNY

29 Września. / 11 Października 1861 r.

BIURO REDAKCJI:
Krakowskie-Przedmieście
Nr. 415.
Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się.

Pismo Urzędowe, Polityczne i Naukowe.

PRENUMERATA:
w Biurze Redakcji
Nr. 415.
Oraz na wszystkich Stacyach Pocztowych w Cesarstwie i Królestwie.

Prenumerata w Warszawie:
Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.
Numer pojedynczy kosztuje kop. 5.

Piątek, 11 Października 1861.

Prenumerata na Prowincyi:
Rocznie Rs. 9 k. 20.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie Rs. 2 k. 30.
Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 1.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

— P. o. Namiestnika Królestwa na przedstawienie Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej W. R. i O. P., cenzurę dzienników politycznych, krajowych i zagranicznych, z wyjątkiem *Dziennika Powszechnego*, odłączył od obowiązków tegoż Dyrektora Głównego, a przydzielił je do obowiązków Naczelnika Zarządu Pocztowego, Rzeczywistego Radcy Stanu *Massona*.

Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych podaje do wiadomości następujący wypis z protokułu posiedzenia Rady Administracyjnej, d. 22 Sierpnia (3 Września), 1861 r.:

P. o. Gubernatora Cywilnego gubernii Lubelskiej, uczynił do Komisji Spraw Wewnętrznych zapytanie: czy właściciele dóbr będą mogli odbierać włościanom na okup przechodzącym, załogi dworskie w inwentarzu żywym, udzielone im w celu jedynie odbywania robocizny sprzężajnej.

Opierając się na instrukcji przez Radę Administracyjną w dniu 9 (21) Maja r. b. zatwierdzonej dla urzędników delegowanych do obwieszczenia Najwyższego Ukazu z dnia 4 (16) Maja r. b., która wyraźnie wskazuje, że ustanowić się mająca opłata okupu prawnego, nie zastępując miejsca czynszu, jest tylko zamianą robocizny i dla tego właściciele dóbr nie będą mogli rolnikom odmawiać wszelkich dogodności jakich przy odbywaniu jej używali, Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych, w przedstawieniu z d. 21 Sierpnia (2 Września) r. b. Nr. $^{25037}/_{5720}$ wynurzyła zdanie: że załogi dworskie, przez włościan posiadane (stanowiące część ich uposażenia, które w myśl art. 1 Najwyższego Ukazu, z d. 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. uszczuplone być nie może) przy przejściu na okup od włościan odbierane być nie mogą.

Z tego powodu, jakoteż z uwagi, że nawet w takim razie, gdyby właściciele dóbr, pragnąc odebrać załogi od włościan, zrzekli się prawa korzystania z okupu obrachowanego z zamiany robocizny sprzężajnej i poprzestali na okupie obrachowanym za dni piesze, zdarzyć by się mogło, że niektórzy włościanie, po odjęciu im inwentarza założnego, nie byliby w możności uprawiania zajmowanych przez nich osad, Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych wynurzyła wniosek, za wydaniem ogólnego rozporządzenia: że w myśl Instrukcji przez Radę Administracyjną w d. 9 (21) Maja r. b. zatwierdzonej, załogi dworskie u włościan się znajdujące, pomimo przejścia na okup, do czasu ostatecznego oczynszowania, przy włościanach pozostawione być powinny.

Rada przychyliła się do wniosku Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych. — Zgodno z protokułem — Sekretarz Stanu (podpisano) *Karnicki*.

— Doniesienia przez Komisję Rządową Spraw Wewnętrznych, o dalszym biegu czynności wyborczych otrzymane, przedstawiają następujące wypadki:

Wybory w dniu 25 Września (7 Października) r. b; w Okręgu wyborczym Garwolińskim odbyte, uzupełniły liczbę członków i zastępców, prawem dla Rady Powiatowej Powiatu Łukowskiego przepisaną.

W okręgu tym wybrani zostali na członków: *Brzosko* Konstanty; Hr. *Ledóchowski;* Ks. *Wierzbicki* Jan; *Chaniewski* Aleksander. Na zastępców: *Gąsowski* Paweł; *Kiwerski* Henryk; *Olszewski* Eugeniusz; *Grayber* Marceli.

Do Rady Miejskiej, miasta Płocka powołani na członków: *Tyszka* Ferdynand; *Dąbrowski* Ludwik; *Jędrzejewski* Walerjan; *Zalewski* Stanisław; *Żochowski* Antoni; *Doboszyński* Adolf; *Siennicki* Stanisław; *Zalewski* Jan; *Lewinsohn* Samuel-Hersz; *Olszewiec* Szmerka; *Zglenicki* Konstanty. Na zastępców: *Bebenkowski* Józef; *Pestudia* Piotr; *Dzierżanowski* Franciszek; *Nejmark* Szmul; *Tarnowski* Mikołaj; *Szczygielski* Daniel; *Humięcki* Wojciech; *Hińcza* Ignacy; *Fogiel* Icek; *Schönwitz* Markus; *Goldman* Kaskiel; *Jędrzejewicz* Józef.

W skład Rady Miejskiej miasta Kielc, weszli na członków: *Zahorowski* Wojciech; *Możdżiński* Leon; *Cholewiński* Konstanty; *Nowiński* Walenty; *Bierzyński* Bronisław; Ks. *Domagalski* Ignacy; *Bogdański* Antoni; *Lutnicki* Józef. Na zastępców: Ks. *Giernardowicz* Franciszek; *Andrzejewski* Antoni; *Łoniewski* Robert; *Kucharski* Feliks; *Siennicki* Bolesław; *Jaroński* Feliks; *Kalinko* Aleksander; *Schwartz* Antoni.

W okręgu wyborczym Szydłowieckim, wybrani zostali do Rady Powiatowej Powiatu Opoczyńskiego, na członków: *Baliński* Antoni; *Krigier* Andrzej; *Frankfurtski* Dawid; Ks. *Grella* Izydor; *Szafraniec* Marcin; *Gagatnicki* Józef. Na zastępców: *Jobkiewicz* Karol; *Porębski* Antoni; *Kietliński* Edmund; *Tarło* Henryk; *Herniczek* Konstanty; *Zalewski* Ksawery.

Z okręgu wyborczego Kozienickiego, powołani do Rady Powiatowej Powiatu Radomskiego na członków: *Wojciechowski* Antoni; *Łuczyński* Jan; *Lewicki* Stanisław, *Swierzyński* Rajmund; *Iżycki* Juljan. Na zastępców: *Cichocki* Dominik; *Osławski* Ignacy; *Lipski* Ludwik; *Mirecki* Szymon; Ks. *Szczepański* Józef.

W okręgu wyborczym Sokołowskim, wybrani na członków Rady Powiatu Siedleckiego: *Górski* Ludwik; *Rawicz* Władysław; *Cielecki* Konstanty; *Schuch* Ignacy; Ks. *Dziobkowski* Stanisław; *Iżykowicz* Juljan; *Wojewódzki* Piotr. Na zastępców: *Popiel* Wacław; *Walewski* Stanisław; *Kuszell* Ignacy; *Szlaski* Antoni; *Rzewuski* Jan; *Roguski* Jan; Berek *Złotowski*.

W okręgu Lubelskim (wsie i miasteczka) wybrani zostali do Rady Powiatowej Powiatu Lubelskiego, na członków: *Swieżawski* Wincenty; *Bobrowski* Józef; *Piasecki* Władysław; *Grodzicki* Aureli; *Popławski* Wiktor. Na zastępców: Ks. *Złotkowski* Robert; *Rojewski* Henryk; *Moskalewski* Feliks; *Stelmasiewicz* Stanisław; *Bobrowski* Antoni.

W zgromadzeniu wyborczem Cyrkułu 3-go miasta stołecznego Warszawy, powołani na członków do Rady Miejskiej Warszawskiej: *Zieliński* Dominik; *Nathanson* Ignacy. Na zastępców: *Rodkiewicz* Aleksander; *Fejst* Aleksander.

Z Cyrkułu 12-go tegoż miasta wybrani do Rady Miejskiej na członków: *Muklanowicz* Henryk; *Gezundheit* Izrael. Na zastępców: *Brzeziński* Andrzej; *Baranowski* Jan.

Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych.—Podług świeżo otrzymanych wiadomości, zaraza księgosuszu grasuje w gubernii Kowieńskiej; w powiatach, Wiłkomierskim i Nowo-Aleksandrowskim, oraz w gubernii Wileńskiej, w powiatach Oszmiańskim i Lidzkim; w gubernii zaś Grodzieńskiej zaraza ta uśmierzoną została.

Odwołując się przeto do ogłoszenia swego w pismach publicznych w miesiącu Marcu r. b. zamieszczonego, Komisja Rządowa ostrzega mieszkańców Królestwa Polskiego, głównie zaś sąsiadujących z gubernijami, w których zaraza księgosuszu grasuje, aby dla własnego i całego kraju bezpieczeństwa, ściśle zachowywali środki ostrożności, mające na celu niedopuszczenie tej zarazy do Królestwa.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Z różnych okolic kraju dochodzą wiadomości o przystępowaniu osadników wiejskich do okupu prawnego: zrazu jedną z przeszkód pod tym względem było, iż znaczna ich część nie zawiadomiła właścicieli dóbr w przepisanym terminie, o zamiarze przejścia na okup. Ta przeszkoda wszakże po większej części jest usunięta przez dobrowolne przychylanie się właścicieli do natychmiastowego przyjęcia okupu za pańszczyznę tam nawet, gdzie ze strony rolników wiejskich wypowiedzenie w przepisanym czasie nie nastąpiło. Taki przykład wyrozumiałości ze strony właścicieli dla osadników, godzien jest naśladowania i może wielce przyczynić się do zgodnego załatwienia tych stosunków, co nawet w niejednym przypadku, tam mianowicie, gdzie strony obie uważać będą okup prawny za słuszny i dogodny, będzie mógło uprościć i skrócić czynność oczynszowania, co do którego projekt jest już na ukończeniu, a która to czynność zawsze, pomimo ułatwień jakie ze strony władz są zamierzone, nakładu i znacznego czasu wymagać będzie.

Wychowanie publiczne. II. Plan reformy. Jak w liceach francuzkich, tak i w proponowanych przezemnie szkołach u nas, zakreślam kurs nauk 10-letni; skąd wszakże nie wypływa, aby każdy młodzieniec miał 10 lat w szkołach publicznych pozostawać; może się on przygotować w domu i zacząć nauki wprost od roku 6-go, a zatem dla dokończenia edukacji w zakładach srednich miałby tylko lat cztery. Te 10 lat nauki przeznaczam dla chłopca, który przychodzi do szkoły, nie umiejąc jeszcze ani czytać, ani pisać i rozkładam je na trzy oddziały, tak, że jedna szkoła może zawierać, lub wszystkie trzy oddziały, lub dwa tylko, lub nakoniec jeden. Pierwszy oddział nazywam *Szkołą gminną lub okręgową*, bo zakładanie takich proponuję we wszystkich miastach, miasteczkach i gminach wiejskich; drugi *Szkołą powiatową*, urządzić się mającą we wszystkich miastach powiatowych a jeżeli środki pozwolą, to i w miastach mniejszych; trzeci *Szkołą gubernjalną*, założyć się mającą we wszystkich miastach gubernialnych i znaczniejszych powiatowych, okręgowych, lub fabrycznych. Jak szkoła powiatowa nie wyłącza istnienia w temże mieście szkół gminnych, tak szkoła gubernjalna nie wyklucza ani jednych, ani drugich; owszem wszystkie trzy szkoły mogą być połączone i pod jednym zwierzchnikiem zostawać. Kurs nauk w szkole gminnej czyli okręgowej oznacza się trzyletni, w powiatowych też trzyletni, w gubernjalnych czteroletni. Każda z tych szkół ma sposobić ucznia do szkoły następnej i zarazem zawiera kurs nauk zaokrąglony, a to dla tego, że niejeden młodzieniec może być zmuszony okolicznościami na jednej lub dwóch szkołach poprzestać i dalszego kształcenia się zaniechać. W szkołach gubernjalnych, dwie klasy ostatnie, to jest 3-cią i 4-tą, dzielę na dwa wydziały: filologiczno-historyczny i fizyczno-matematyczny, tak jednak, że jak uczniowie pierwszego nie zaniedbują całkowicie nauk matematycznych, tak uczniowie wydziału 2-go uczą się dalej języka łacińskiego, tylko w mniejszym zakresie. Religja, logika, języki nowożytne, historja i geografja są dla obu oddziałów wspólne. Takim sposobem zachowuję w zasadzie plan nauk z r. 1833 i podział na wydziały w liceach francuzkich zaprowadzony. To zaprowadzenie wydziałów, czyli ich przywrócenie, lub też zachowanie istniejących z wielkiemi wszakże źmianami, usprawiedliwiam w sposób następujący:

Celem szkół gubernjalnych jest przysposobić młodzieńca do słuchania z pożytkiem nauk specjalnych, jakie w zakładach wyższych mają być udzielane. Jak same te zakłady mogą być różne i jedne wymagają obszerniejszych wiadomości z nauk matematycznych i fizycznych, inne gruntowniejszej znajomości języków starożytnych, tak i uczeń szkołę gubernjalną kończący, winien stosownie do swej zdolności i chęci, więcej być przysposobionym do słuchania jednej niż drugiej gałęzi nauk. Nie idzie za tem żeby młodzieńcowi już w szkole wskazywać, jaki zawód życia ma sobie obrać; nie,—celem podziału klas wyższych na wydziały nie jest pozbawiać ucznia możności wolnego na przyszłośc wyboru, lecz tylko podanie mu środków do doskonalenia w sobie tych zdolności, które przez ciąg nauki w szkole okręgowej, powiatowej i w dwóch klasach szkoły gubernjalnej więcej uwydatnić się zdołały. Uczeń wybierający ten lub inny wydział, nie pozbawia się przez to środków nabycia wiadomości z nauk, które go kształcą jako człowieka, owszem, uczniowie obu wydziałów wspólnie słuchają wykładu religji, logiki, historji, statystyki, języka polskiego i literatury polskiej, języków rosyjskiego, francuzkiego, niemieckiego, słuchają też wszyscy, jakkolwiek nie wspólnie, wykładu języka łacińskiego, matematyki, nauk przyrodzonych. Różnica między wydziałami zachodzi ta, że uczniowie wydziału filologicznego posuwają dalej swe prace nad wyuczeniem się języka greckiego, wszechstronnie obznajmiają się z mową łacińską, a to nie tylko studjując dzieła pisarzy starożytnych, ale razem i dziejopisów średniowiecznych, których poznanie jest tak ważnem dla zbadania dziejów ojczystych; z nauk matematycznych ograniczają się na wiadomościach w klasach wspólnych nabytych, które wszakże są dostateczne do przechodzenia z pożytkiem nawet wydziału matematycznego w uniwersytecie; z nauk zaś fizycznych wykładają się im wiadomości z nich, a wykładają się encyklopedycznie, tak jednak, aby uczeń szkołę gubernjalną kończący był w stanie z pożytkiem słuchać nauk na każdym wydziale w uniwersytecie. Uczniowie wydziału fizyczno-matematycznego nie przestają pracować nad językiem łacińskim, lecz nie badają go filologicznie, nie studjują mowy średniowiecznej, a poprzestają na uczeniu się języka praktycznie, by się uzdolnić tak do czytania klasyków, jako też i dzieł specjalnych w języku łacinskim pisanych; lecz język grecki całkowicie z planu nauk dla tego wydziału się wypuszcza. Za to zaś, wykładają się im nauki matematyczne w obszerniejszym zakresie; nie podają się im już tylko wiadomości z nauk przyrodzonych, z fizyki i chemji, lecz się te nauki wykładają im gruntownie i systematycznie. Uczniowie w tym wydziale nauki kończący, także mogą się uzdolnić do słuchania z pożytkiem nauk w każdym wydziale uniwersytetu wykładanych, szczególniej wszakże kwalifikować się będą na wydział lekarski, fizyczno-matematyczny, do instytutu politechnicznego, do zakładów technicznych specjalnych, jak do szkoły inżynjerji, budownictwa, do akademji handlowej i innych. W taki sposob, uczniowie obu wydziałów odbierając wspólnie nauki, które do ich wykształcenia jako członków całej ludzkości należą, przygotowują się do tych zakładów specjalnych, które ich zdolnościom będą bardziej odpowiednie. Uczyć wszystkich uczniów wszystkiego w równym stopniu, jest przy dzisiejszym rozwoju wiedzy ludzkiej, niepodobieństwem. Ilukolwiek nauk uczylibyśmy młodzieńca w szkole, jeszcze tylko z jedną częścią wiedzy ludzkiej go obznajmimy; niechże choć w tej części usposobi się on gruntownie, do której większą ma skłonność i usposobienie, niech nie goni za wszystkiemi, bo ostatecznie żadnej nie zbada, a nabierze tylko zarozumiałości, która dalszemu jego kształceniu się na drodze stanie i postęp mu zatamuje. Dzieląc klasy wyższe na wydziały, dopełniamy dwóch warunków wychowania: kształcimy ludzi jako ludzi i przygotowujemy ich do celów życia praktycznego, jako członków społeczeństwa, śród którego nie bezużytecznemi mają być działaczami.

Proponowana przezemnie reforma szkół gubernialnych zgadza się w zasadzie z planem nauk, jaki w r. 1833 był wprowadzony; różni się zaś głównie w tem, że klasę 8 odrzucam, uważam bowiem, że dalsze specjalne kształcenie ucznia w szkole jest zbytecznėm, skoro mają być zaprowadzone szkoły wyższe specjalne. W r. 1833 urządzenie tėj klasy było koniecznem, bo edukacja większej części młodzieży na tych szkołach już i kończyć się miała. Usunąłem także wykład prawa, dla słuchania bowiem tego przedmiotu młodzieniec winien być rozwiniętym umysłowo; rozwinięcia zaś należytego przed ukończeniem całkowitego kursu nauk w szkołach gubernjalnych dostąpić nie może.

Plan ten reformy szkół w naszym kraju, nie różniąc się w zasadzie od planu edukacji we Francji, w bardzo wielu i ważnych szczegółach jest od niego odmiennym. A naprzód, nauka języka greckiego zaczyna się w liceach Francuzkich już od klasy 6-ėj czyli naszej powiatowej 1-ėj. We Francji, nauka języka łacińskiego, jako matki języków romańskich, jest bez porównania i ważniejszą, i łatwiejszą niż u nas; może więc już od początków edukacji znosić obok siebie język grecki, który przedstawia więcėj trudności, jakie uczeń szkół francuzkich pokonywać musi. Dla naszėj młodzieży już sam język łaciński przedstawia trudności nadzwyczajne i nauka tego przedmiotu wielką część czasu mu zajmuje. W liceach francuzkich język francuzki jest ojczystym, w szkołach naszych jest on obcym, i uczniowie szkół naszych mają się jeszcze uczyć języków polskiego i ros[illegible]iego, od czego są wolne dzieci francuz[illegible]. Wprowadzać więc u nas już do klas niższych naukę języka greckiego byłoby istotnem niepodobieństwem. Podział klas na wydziały zaczyna się w liceach francuzkich od klasy 3ėj, czyli podług naszego planu, od klasy 1ėj gubernjalnej. Ale ten podział u nas byłby zawczesnym; zdolności bowiem ucznia nie mają jeszcze czasu w szkołach powiatowych uwydatnić się należycie. Potrzeba u nas prowadzić uczniów jednostajnie jeszcze przez dwa lata, ażeby wydać sąd o nich, do czego rzeczywiście mają większą skłonność. Powtóre, plan nauk w szkołach francuzkich nieprzewidział wcale, że uczeń może niekontynuować nauk w klasach wyższych, lecz zadowalniać się tylko tem wychowaniem, jakie w klasach niższych czyli naszych powiatowych odebrał, i dla tego w klasach tych wykład, naprzykład, historji ograniczył tylko do historji starożytnėj, kiedy w naszym planie miałem na względzie i przyspasabianie ucznia do szkół gubernjalnych i razem zaokrąglenie kursu nauk w szkołach powiatowych dla tych, którzyby na odebranėj w tych szkołach edukacji poprzestać mieli. Potrzecie, w klasach wyższych francuzkich wykład nauk jest zbyt specjalnym, w naszych starałem się, o ile możności, wskazać tylko drogę i położyć fundamenta do dalszych zajęć, które w szkołach specjalnych mają być celem nauki. Poczwarte w liceach francuzkich, od klasy 1ėj gubernialnej na wydziale fizyczno-matematycznym nauka języka greckiego ustaje; u nas w tėj klasie dopiero się zaczyna, a ustaje dla wydziału fizyczno-matematycznego od klasy 3ėj gubernialnėj, od którėj podział klas na dwa wydziały się rozpoczyna. Takim sposobem biorąc z planu naszego z r. 1833 i z planu nauk w Francyi z r. 1852, to co w nich uważałem za odpowiednie, w prowadziłem do projektu reformy takie zmiany, które uznawałem za konieczne i z dalszem kształceniem się w szkołach wyższych za harmonizujące. Przechodzę do planu nauk, jakibym w szkołach zaprowadzić proponował i zarazem przedstawiam główne zasady, jakiemi, zdaniem mojem, przy ich urządzeniu, kierować by się należało. Nadmienić to wszakże winienem, że wprowadzenie u nas planu nauk dla szkół gminnych czyli okręgowych nakreślonego, byłoby dzisiaj po wsiach trudnem, a może nawet niepodobnem, całkowicie zaś przyjętym on być może po miastach, i to, dla braku nauczycieli, nie od razu we wszystkich. Szkoly elementarne wiejskie, w których nauka ogranicza się do religji, czytania, pisania i rachunków, tymczasem mało reform potrzebują: ważniejszą daleko w nich kwestją jest nauka przymusowa i lepsze uposażenie Nauczycieli. Że zaś ani jedna, ani drugie przeciwników mieć niemogą, a przynajmniėj nie powinny, więc zadania tego nierozbieram tu szczegółowo.

A. Plan nauk w szkołach gminnych czyli okręgowych.

Religja: Klasa I. pacierz, objaśnienie przykazań Boskich i czytanie wyjątków z pisma ś; kl. II. objaśnieniepacierza i historja święta; kl. III. historja święta i katechizm mniejszy.

Czytanie: I. poznawanie liter, sylabizowanie, czytanie; II. czytanie płynne na książce drukowanėj i litografowanėj; III. czytanie płynne na książce i z rękopisów.

Pisanie: I. pisanie stopniowe na tablicy i na papierze, dużych i małych liter pismem angielskiem; II. pisanie na papierze większemi i mniejszemi literami w dwóch linjach i na jednej linji; III. pisanie w dwóch linjach, na jednej linji i bez linji, pismem średniem i drobnem.

Rachunek: I. rachunek pamięciowy, pisanie liczb; II. rachunek pamięciowy, liczenie i dwa pierwsze działania na tablicy, ważniejsze miary, wagi i monety w kraju używane; III. rachunek pamięciowy, dwa drugie działania na tablicy, cztery działania z liczbami mianowanemi.

Gramatyka polska: II. zrozumienie zdania i główniejszych jego części, poznawanie części mowy, podział liter, uczenie się łatwych wierszyków na pamięć; III. części mowy i ich odmiany praktyczne, bez książki; łatwe wypracowania pismienne; deklamacje.

Jeografja: II. ogólne pojęcia o kuli ziemskiej, jeografja Królestwa Polskiego w ogólnych zarysach; III. podział Europy na kraje, jeografja Królestwa Polskiego z większemi szczegółami.

Historja: III. krótko zebrana historja polska.

Rysunek linearny w kl. II i III.

Śpiew kościelny w kl. II i III.

Gimnastyka we wszystkich klasach.

Zasady ogólne dla szkół gminnych czyli okręgowych. 1. Wychowywanie w szkołach gminnych czyli okręgowych obejmuje wychowanie religijne i moralne, naukę czytania, pisania, rachunku, naukę języka polskiego, jeografji i historji polskiej, rysunek linearny, śpiew kościelny i gimnastykę.

2. Szkoła okręgowa urządza się w miastach i gminach wiejskich i składa się z trzech klas; każda gmina posiadać taką szkołę powinna; w początkach wszakże, dla braku funduszów lub nauczycieli, mogą być w gminach wiejskich urządzane szkoły elementarne o jednej klasie, w której nauka ma się ograniczać na nauce religji i moralności, na nauce czytania, pisania, rachunku pamięciowym, pisaniu liczb i ogólnych wiadomościach z jeografji Królestwa Polskiego.

3. Szkoła okręgowa ma trzech nauczycieli, po jednym do każdej klasy. Z nich jeden jest starszym, dwaj inni młodszymi. Ogólny zarząd szkoły porucza się starszemu nauczycielowi.

4. Nadzór ogólny nad każdą szkołą okręgową i szkółkami elementarnemi tak rządowemi jak i prywatnemi w mieście, ma Rada Nadzorcza, wybierana w każdem mieście z obywateli miejskich i urzędników miejscowych. Bezpośredni nadzór nad szkółką elementarną wiejską, ma proboszcz parafji i dziedzic wsi, lub wójt gminy, lecz nadzór ogólny nad szkołami elementarnemi wiejskiemi porucza się Radzie Nadzorczej, w mieście okręgowem posiedzenia swe odbywającej.

5. Rada składa się z trzech członków z wyborów, z proboszcza miejscowego i ze starszego nauczyciela szkoły okręgowej.

Członkami Rady z wyborów mogą być tylko ojcowie familji. W Radzie Nadzorczej okręgowej, zawiadującej i szkółkami elementarnemi wiejskiemi, mogą bywać na posiedzeniach i opiekunowie szkół wiejskich, w mieście znajdujący się, z głosem stanowczym na równi z innymi członkami. Rada ma nazwę Rady Nadzorczej szkół w okręgu NN lub w mieście NN.

6. Członków Rady Nadzorczej mianuje Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Wybory ponawiają się co trzy lata, lecz ciż członkowie i na następne trzechlecia wybranymi być mogą. Członkowie prezydują w Radzie po kolei; prezydencja trwa rok jeden. Członek, na którego prezydencja przypada, może odstąpić jéj jednemu ze swych kolegów. Nauczyciel szkoły okręgowej prezydującym w Radzie Nadzorczej być nie może.

7. Nominacja starszego nauczyciela zależy od przedstawienia Rady Nadzorczej i zatwierdzenia Komisji Rządowej Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.; nominacje młodszym nauczycielom i nauczycielom elementarnym wydaje na przedstawienie tejże Rady Dyrektor szkoły gubernjalnej. Jeżeliby w gubernji było więcej szkół gubernjalnych niż jedna, w takim razie zwierzchnictwo należy do dyrektora szkoły, znajdującej się w mieście, w którem jest wyższa instancja sądowa dla miasta, w którem Rada Nadzorcza zasiada.

8. Uwolnienie nauczycieli odbywa się tymże porządkiem, jak i nominacja, z tem wszakże zastrzeżeniem, że Komisja Rządowa, opierając się na raporcie wizytatora, lub dyrektora szkoły gubernjalnej, mocną jest sama nauczyciela napomnieć i nawet od obowiązków go uwolnić. W takim razie poleca Radzie przedstawić innego kandydata; gdyby zaś w ciągu miesiąca od otrzymania polecenia Rada żadnego nie przedstawiła, Komisja sama przeznaczy nauczyciela podług swego uznania.

9. Do klasy 1ej szkoły okręgowej czyli gminnej, przyjmują się dzieci lat 7 wieku mające; w miastach zaś, w których sale ochrony nie istnieją, mogą być przyjmowane i młodsze, a mianowicie od 6go roku życia; to wszakże przyjęcie może nastąpić jedynie z upoważnienia Rady Nadzorczej.

10. We wszystkich klasach wychowanie moralne i religijne zajmuje pierwsze miejsce. Modlitwa rozpoczyna i kończy lekcje; dzieci codziennie mają się wyuczyć jakiej maksymy z Pisma ś. W każdą sobotę mają odczytaną sobie i objaśnioną ewangelję na następny dzień Niedzielny przypadającą. W Niedzielę i Święto uczniowie razem z nauczycielami idą na mszę ś. do kościoła. Książki do czytania, przykłady do pisania, rozmowy i napomnienia nauczyciela, mają mieć głównie na celu, wlać w duszę uczniów uczucia i prawidła, strzegące dobrych obyczajów i zdolne obudzić w nich bojaźń Bożą i miłość bliźniego.

11. W każdej klasie lekcje trwają codziennie od 8ej do 11ej z rana i od 1szej do 4ej po południu; między jedną lekcją a drugą daje się przerwa 10cio minutowa.

12. W każdej sali ma być tablica, na której dzieci uczą się pisać i rachować, prócz tego w klasie 2ej i 3ej są zawieszone: mapa Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego, mapa Europy i mapa dwie półkole przedstawiająca; gdzie zaś środki pozwolą, tam i globus byłby pożądany.

13. Plan nauk w szkole układa starszy nauczyciel i przedstawia go do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

14. Co sobota nauczyciele powtarzają z uczniami wszystko, czego się w ciągu tygodnia nauczyli; w razie większej liczby dzieci, przybierają sobie w tym względzie do pomocy lepszych uczniów każdej klasy, i tym poruczają przesłuchanie uczniów w tejże klasie.

15. Co miesiąc starszy nauczyciel składa Radzie Nadzorczej krótki raport o zajęciach uczniów i w ogóle o stanie szkoły.

16. Dwa razy do roku odbywa się egzamin ogólny w obecności Rady Nadzorczej. Na ten egzamin Dyrektor szkoły gubernjalnej może od siebie wydelegować jednego z nauczycieli, który przekonawszy się o postępie uczniów i metodzie wykładu, składa o tem raport Dyrektorowi. Dyrektor, jeżeli uwagi znajdzie słusznemi, przesyła je Radzie Nadzorczej; wrazie nie zastosowania się do nich, składa raport Komisji Rządowej. Na zasadzie tych egzaminów uczniowie przechodzą do klas wyższych, lub na drugi rok w tejże klasie pozostają.

17. Uczniowie kończący kurs nauk w szkole okręgowej otrzymują świadectwo z wypisaniem stopni za sprawowanie się i za postęp w naukach, opatrzone podpisami wszystkich członków Rady i starszego nauczyciela szkoły.

18. Dla przyjęcia ucznia do szkoły okręgowej żadne dowody nie są wymagane.

19. Rada Nadzorcza przestrzegać będzie, żeby w klasie nie było uczniów więcej, niż miejscowość pozwala; na każdego ucznia liczy się półtora łokcia kwadratowego.

20. Listę opuszczonych przez każdego ucznia godzin, nauczyciel składa co miesiąc Radzie Nadzorczej.

21. W razie nieobecności ucznia w klasie, nauczyciel dowiaduje się u rodziców o powodach tej nieobecności.

22. Nagrody za pilność, postęp w naukach i chwalebne sprawowanie się, są następujące: zapisanie do dziennika klasowego z pochwałą, wyższe miejsce w klasie, obrazek święty; a w końcu roku, list pochwalny, nagroda w książce.

23. Cielesna kara w żadnym razie w szkole użytą być nie może. Kary oznaczają się następujące: nagana ustna, zapisanie do dziennika klasowego z naganą, stanie w kącie nie dłuższe jak jednogodzinne, zawiadomienie rodziców z żądaniem, aby dziecko było upomniane lub nawet ukarane w domu; wzbronienie przychodzenia do szkoły przez przeciąg trzech dni.

24. Wzbronienie przychodzenia do szkoły, może się powtarzać do trzech razy. W razie niepoprawności ucznia, starszy Nauczyciel składa o nim Radzie Nadzorczej raport, a ta może zakwalifikować ucznia, stosownie do stopnia winy, lub niebezpieczeństwa, zagrażającego moralności innych uczniów, do wydalenia ze szkoły na przeciąg półroczny, roczny, lub na całkowite wzbronienie mu uczęszczania do szkół publicznych w okręgu. Przyjęcie na powrót do szkoły zależy jedynie od decyzji Rady Nadzorczej.

25. Lekcje odbywają się przez cały rok z wyjątkiem dni wolnych i wakacij.

26. Dniami wolnemi są: Niedziele, Święta uroczyste i cały Czwartek w każdym tygodniu, Nowy Rok, Święta galowe pierwszego rzędu, Czwartek, Piątek i Sobota w Wielkim tygodniu, Poniedziałek i Wtorek po dniu Wielkanocnym, Poniedziałek i Wtorek po Zielonych Świątkach, wilja i trzy dni świąt Bożego Narodzenia. Jeżeliby w tygodniu przypadło jakie święto nie w dniu Czwartkowym, w takim razie Czwartek w tym tygodniu nie ma być wolnym od nauk, z wyjątkiem, jeżeli w ten dzień przypada święto uroczyste lub galowe. Wakacje trwają sześć tygodni, a mianowicie od św. Piotra do 15 Sierpnia.

27. Gdzieby szkoła była nieliczną, klasy mogą być połączone, a mianowicie: pierwsza z drugą, lub druga z trzecią. W takim razie dosyć jest dwóch nauczycieli.

28. Płace Nauczycielom oznaczają się następujące: Starszy Nauczyciel rs. 300, 1-szy młodszy 200, 2-gi—150. Starszy Nauczyciel ma prócz tego mieszkanie z dwóch pokoi i kuchni i opał.

29. Płaca Nauczyciela wiejskiego oznacza się na rs. 120 rocznie; prócz tego daje mu się lokal, opał i ogród.

30. Wydatki na utrzymanie szkoły ponosi kasa miejska, do której wlewają się fundusze pochodzące ze składek lub podatek szkolny, a to stosownie do zasady, jaka w tym względzie orzeczoną będzie. W razie niedostateczności funduszów, komisja przychodzi w jednej czwartej części w pomoc z ogólnych sum edukacyjnych.

31. Każda osoba prywatna, może otrzymać na przedstawienie Rady Nadzorczej od Dyrektora szkoły gubernjalnej pozwolenie na założenie szkoły okręgowej, za złożeniem dowodów kwalifikacyjnych, a mianowicie: 1) naukowych, jakie będą wymagane od starszych nauczycieli szkół okręgowych; 2) dowodów moralności za 3 ostatnie lata, od proboszczów tych parafji, w których kandydat przemieszkiwał i od wójtów gmin po wsiach, i burmistrzów lub prezydentów po miastach.

Każda szkoła okręgowa prywatna, zostaje pod takąż kontrolą Rady Nadzorczej, jak i szkoły okręgowe, kosztem rządu lub gminy utrzymywane, z tą różnicą, że opłata od uczniów w szkołach prywatnych, zależeć ma od dobrowolnej umowy między nauczycielem i rodzicami i że pomocników dobiera sam nauczyciel i przedstawia ich Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia. Rada mocną jest w razie nieprzedstawienia przez kandydata świadectwa na nauczyciela początkowego lub przekonania się o jego niemoralności, w obowiązkach go nie zatwierdzić, lub od nich oddalić.

B. Plan nauk w szkołach powiatowych.

Religja: klasa I. historja święta Starego Testamentu katechizm mniejszy; II. historja święta Nowego Testamentu, katechizm większy, objaśnienie mszy; III. historja święta Nowego testamentu, katechizm większy, objaśnienie świąt kościelnych.

Język Polski. I. część etymologiczna grammatyki, rozbiór gramatyczny, opowiadania ustne i pismienne, deklamacje; II. składnia, rozbiór logiczny, wypracowania w rodzaju powieściowym i opisowym, deklamacje; III. powtórzenie całej gramatyki, rozbiór, wypracowania pismienne, uczenie się na pamięć prozą i wierszem, krótka wiadomość o celniejszych pisarzach polskich.

Język Rosyjski. I. czytanie i pisanie; II. czytanie, pisanie, tłómaczenie z rosyjskiego na polski, część etymologiczna gramatyki, opowiadanie ustne, deklamacje; III. czytanie, składnia porównawcza z polską, opowiadania ustne i pismienne, deklamacje.

Języki Francuzki i Niemiecki. I. czytanie, uczenie się na pamięć słówek i rozmów, tłómaczenie z francuzkiego, pierwsze zasady gramatyki; II. czytanie, uczenie się na pamięć słówek i rozmów, tłómaczenie z francuzkiego i niemieckiego na polski i krótkich zdań z polskiego, z gramatyki: odmiany części mowy, uczenie się wyjątków w prozie na pamięć; III. czytanie, uczenie się na pamięć słów i rozmów, tłómaczenie z francuzkiego i niemieckiego na polski i wzajemnie, z gramatyki składnia porównawcza z polską.

Jeografja. I. ogólne pojęcia, jeografia Azji i Afryki, powtórzenie jeografji Królestwa polskiego, podział Europy na kraje ze stolicami w każdym z nich, rysowanie map; II. jeografja Ameryki i Australji, jeografja Cesarstwa Rosyjskiego, Austrji i Prus, rysowanie map; III. jeografja Europy i powtórzenie całego kursu, rysowanie map.

Historja. I. historja starożytna w skróceniu, Polska do czasów Jagiełły; II. historja wieków średnich w skróceniu, Polska za Jagiellonów; III. historja nowożytna skrócona, Polska za królów obieralnych.

Arytmetyka. I. cztery działania z liczbami mianowanemi, rachunek pamięciomy; II. ułamki zwyczajne i dziesiętne, miary, wagi i monety używańsze zagraniczne i zamiana ich na krajowe; III. stosunki i proporcje, reguła trzech, miary, wagi i monety zagraniczne i zamiana ich na krajowe.

Jeometrja. II. planimetrja: ogólne wiadomości o przystawaniu trójkątów i teorja linij równoodległych, o kołach i linjach w niem uważanych; III. dalsza część planimetrji, obrachowanie figur płaskich, o podobieństwie trójkątów i w ogólności wielokątów i ogólne wyobrażenie z miernictwa niższego.

Nauki przyrodzone: III. ogólne wiadomości z nauk przyrodzonych, z fizyki i chemji.

Kaligrafja: we wszystkich klasach.

Rysunki: we wszystkich klassach rysunek linearny i ręczny.

Śpiew kościelny } we wszystkich kla-
Gimnastyka } sach.

Zasady ogólne dla szkół powiatowych:

1. Szkoła powiatowa składa się z trzech klas i zostaje pod bezpśredniem zwierzchnictwem inspektora, który przytem wykłada jeden z przedmiotów naukowych bezpłatnie.

2. Rada nadzorcza w okręgu opiekuje się i szkołą powiatową; w miastach, gdzie są szkoły powiatowe, do składu Rady wchodzi prócz starszego nauczyciela szkoły okręgowej, Inspektor szkoły powiatowej.

3. Do szkoły powiatowej przyjmują się uczniowie wszelkiego stanu i wyznania, 10 lat skończonych mający. Każdy uczeń ma być przyjętym do tej klasy, do której złoży examin, jednak do klassy 2-ej nie mogą być przyjmowani uczniowie przed rokiem 11-tym, do 3-ej przed rokiem 12-tym skończonym. Uczniowie, przedstawiający świadectwa z ukończonych nauk w szkołach okręgowych, przyjmują się do klasy 1-ej bez examinu.

4. Dowody wymagane przy zapisie są: 1) metryka chrztu lub urodzenia i 2) świadectwo lekarza lub felczera na prostym papierze wydane, o szczepionej ospie, lub odbytej naturalnej.

5. Opłata oznacza się po rs. 6 od ucznia rocznie i wnosi się w dwóch ratach półrocznych z góry Tylko zupełnie ubodzy, mogą być z decyzji Rady nadzorczej, od tej opłaty zwolnieni.

6. Kurs nauk w szkole powiatowej trwa lat trzy. Uczeń kończący w niej całkowity kurs nauk, otrzymuje świadectwo za podpisem Inspektora i wszystkich nauczycieli. To wszakże świadectwo bynajmniej nie uwalnia od składania powtórnego examinu przy przejściu do szkoły gubernjalnej, nawet w takim razie, gdy szkoły te są połączone i pod jednym zwierzchnikiem zostają, a to dla tego, że taki examin jest kontrolą i bodźcem dla nauczycieli szkół powiatowych, a przytem, że nauczyciele szkoły gubernjalnej będą za uczniów, których do szkoły przyjmują odpowiedzialni. Po ukończeniu examinów wstępnych, Dyrektor szkoły gubernjalnej, składa Komisji Rządowej raport, którzy mianowicie uczniowie i z jakich szkół examin składali, którzy go złożyli i którzy i z jakich przedmiotów złożyć go nie byli w stanie.

7. Każdy z członków Rady nadzorczej, ma prawo w każdym czasie zwiedzać szkołę, być w niej obecnym przy wykładzie nauk, lecz uwag żadnych nauczycielowi robić nie może, tylko je wnosi na posiedzenie Rady, która je roztrząsa i w razie ich podzielania, komunikuje Inspektorowi szkoły, w razach zaś ważniejszych, wprost Komisji Rządowej.

8. Inspektora i nauczycieli szkoły, mianuje Komisja Rządowa, pisarza inspektor.

9. Wizytator przy zwiedzaniu szkoły zwołuje posiedzenie Rady i w niej prezyduje.

10. Kontroli Rady nadzorczej podlegają wszystkie szkoły i pensje prywatne, tak męzkie jak i żeńskie, na stopie szkół powiatowych będące.

11. Jeden i tenże nauczyciel może wykładać kilka przedmiotów, za osobnem wynagrodzeniem, stosownie do uznania Komisji Rządowej.

12. Inspektor prócz pensji, ma mieszkanie z trzech pokoi i kuchni składające się i opał. W razie gdyby w gmachu szkolnym, nie było stosownego lokalu, otrzymuje na mieszkanie rs. 100, w miastach gubernialnych rs. 150 rocznie.

13. Każdy uczeń może w jednej klassie pozostać przez lat dwa; wszakże Rada nadzorcza, na przedstawienie inspektora, i w skutek sprawdzonej słabości zdrowia ucznia, mocną jest pozwolić pozostać mu i na rok trzeci w tejże klassie.

14. Examina powakacyjne są wzbronione, wyjąwszy wypadek, gdyby uczeń udowodnił swą słabość, wynoszącą w ciągu roku opuszczonych godzin lekcyjnych 150; w takim razie Rada nadzorcza, lecz jedynie w razie przychylnej opinji Inspektora, może upoważnić ucznia do składania examinu powakacyjnego.

15. Przepisy co do karności szkolnej są w szkole powiatowej też same, co i w okręgowej.

16 Inspektor składa raporta wprost Komisji Rządowej, lecz raporta te mają się tyczeć tylko ważniejszych wypadków, zaszłych w szkole; przedstawia nauczycieli do nagród lub kar; składa również raport roczny, o stanie szkoły pod każdym względem; kopję tego raportu komunikuje Radzie Nadzorczej.

18. Rada Nadzorcza po ukończeniu roku szkolnego, składa Komisji Rządowej raport o stanie wszystkich szkół, pod jej opieką zostających.

18. Pozwala się każdemu, posiadającemu patent z ukończonego kursu nauk w szkole gubernjalnej i świadectwo moralności za trzy ostatnie lata, założyć szkołę powiatową samą, lub w połączeniu z okręgową, lecz plan nauk nie może być w niej inny, tylko ten, jaki i dla szkół rządowych przepisanym będzie. Stosunek Inspektora szkoły powiatowej prywatnej do Komisji Rządowej i Rady Nadzorczej, jest ten sam, co i Inspektora szkoły powiatowej rządowej. Co do nauczycieli wszakże w pomoc przybieranych, szkoła prywatna stosuje się do przepisów dla szkół okręgowych wydanych.

Jan Papłoński.

(dalszy ciąg nastąpi.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne Sprawozdanie.

Dzienniki zagraniczne podają szczegóły pobytu Króla pruskiego w Compiègne; opisują polowania, uczty i tym podobne zabawy, nie pomijając jednak rzeczy najważniejszej, to jest przypuszczalnego jego wpływu na przyszłość.

Dzienniki belgickie zostawiając sobie furtkę do wyjścia w każdym razie, cokolwiek bądź się stanie, oświadczają, że jest on wywzajemnieniem się za wizytę oddaną w Baden-Baden, ale ma wielkie znaczenie polityczne; tuż jednak osłabiają ostatnie wyrażenie utrzymując, że nie będzie się zajmował żadną ważniejszą kwestją polityczną, i że nie wywiążą się z niego żadne zobowiązania na przyszłość. *Independance Belge* spodziewa się, że po tych odwiedzinach stosunki pomiędzy dworem pruskim a paryzkim staną się przyjaźniejsze, a z drugiej strony oświadcza, że żadna zmiana nie zajdzie w dotychczasowej polityce tych mocarstw. Zdaje się jednak, że tylko właśnie pewna zmiana w kierunku polityki, może przyczynić się do utworzenia przyjaźniejszych stosunki.

Półurzędowy dziennik paryzki *Pays* w artykule przypisywanym wyższym natchnieniom, wskazuje tylko punkta wspólności pomiędzy Francją a Prusami; artykuł ten mógłby uspokoić nieufność Niemiec, bo zdaje się, że taki był jego cel, gdyby w Paryżu przestano zajmować się prawami Francji do niektórych miejscowości, obecnie do Prus należących i gdyby porzucono starą zaborczą myśl Ludwika XIV prostowania granic, co z postępem cywilizacji, rozwinięciem międzynarodowych stosunków, staje się niepotrzebnem. Takie roztrząsania wzbudzają tylko rozdrażnienie tam, gdzieby powinna panować wzajemna przychylność.

Organ lorda Russela *Daily News*, mogący zdaje się czerpać wiadomości z *Foreign Office*, podaje powody jakie wywołały zjazd w Compiègne, a mianowicie zbadanie zamiarów Francji w kwestji włoskiej, porozumienie się co do pewnych ewentualności, mianowicie opuszczenia Rzymu przez wojska francuzkie i następującej potem konieczne napaści na Wenecję, którą podług mniemania tego dziennika, Prusy poręczyły w ten sposób Austrji, iż zobowiązały się wraz z Niemcami dać jej czynną pomoc w razie interwencji Francji. Trudno jednak przypuszczać, żeby Prusy i Niemcy przyjęły wspomnione zobowiązania się względem Austrji.

Journal des Francfort zbija upowszechnione we Francji mniemanie, jakoby Austrja zobowiązywała się ustąpić Prusom główny kierunek spraw w Niemczech i zrzec się swego tam wpływu w zamian za poparcie przeciwko krajom z tamtej strony Leity. Przeciwnie podług tego dziennika Austrja stara się o ściślejsze porozumienie z Prusami w kwestjach zagranicznych. Ale dziwnemby było, powiada on, aby Austrja wyrzekała się swego stanowiska dla osiągnięcia skutku, jaki i tak z biegu rzeczy musi nastąpić. Austrja wstąpiła na drogę konstytucyjnej reformy i dla tego wszystkie ludy niemieckie z współczuciem patrzą na jej walkę wewnętrzną.

Że zjazd w Compiègne musi mieć ważne znaczenie polityczne, przekonywa drugi artykuł *Timesa* z większą jeszcze niż pierwszy napisany gwałtownością i złośliwością. Przypisując jednej z broszur bezimiennych, traktujących o uregulowaniu granic nad Renem, urzędowe natchnienie, dziwi się jak w podobny sposób można było powitać Króla pruskiego. Takie przyczepianie się wyraźne do Francji, wskazuje tylko chęć *Timesa*, wszelkiemi sposobami odstręczyć Prusy od zbliżenia się z Francją, choćby nawet podburzeniem przeciwko tej ostatniej, opinji powszechnej.

Nim układy pomiędzy Anglją, Francją i Hiszpanją zostaną ukończone, rząd francuzki tymczasem przygotowywa się do działania i w tym celu wysłał już polecenia do portów wojennych.

Sprzeczne wiadomości z Włoch o stanie prowincij neapolitańskich zgadzają się co do pewnych punktów, mianowicie że jenerał Cialdini podał się do dymisji i że tylko dopóty pozostanie namiestnikiem, dopóki nie urządzona będzie nowa organizacja, mająca zastąpić dotychczasowy system, ale jak się zdaje, zmiany te nie tak prędko będą mogły być wprowadzone.

W Turynie i w Paryżu, krążą pogłoski o zmianie gabinetu p. Ricasoli i jego systematu; p. Ratazzi spodziewa się za pomocą innych środków osiągnąć pomyślniejsze skutki. Pogłoska to nie nowa, ale niezaprzeczając wcale zdolności, zręczności i patrjotyzmu pp. Farini i Ratazzi, posiadającym zaufanie Wiktora Emmanuela, nie bez obawy należałoby spoglądać na usunięcie się p. Ricasoli, który tyle położył zasług, w sprawie zjednoczenia Włoch. W każdym razie niepodobna aby jego usunięcie się było spowodowane odrzuceniem przez Francję, jego projektów załatwienia kwestji włoskiej.

Nakoniec depesza z Turynu donosi o smutnem zakończeniu, tyle wzbudzającej w niektórych stronnictwach we Francji, wyprawy jen. Borgesa.

Kwestja zbożowa we Francji tak teraz jest ważną, że *Monitor* wystąpił z notą uspokajającą obawy.

Anglja.

Londyn, 5 Października. Saturday-Review, mówiąc o wizycie w Compiègne, stosunkom anglo-francuzkom przeciwstawia stosunki anglo-niemieckie.

Dzisiejszy *Examiner* ogłosił artykuł o polityce pruskiej, obejmujący niezbyt pochlebne zdanie o nowym ministrze pruskim do spraw zagranicznych.

Wyszedł dziś pierwszy numer wielkiego pisma tygodniowego treści politycznej, noszącego tytuł *Public Opinion*. Jest to jakby drugi *Galignani*, lecz w daleko większych rozmiarach, przeciwstawia bowiem nietylko poglądy polityczne rozmaitych stronnictw angielskich, lecz i poglądy lądu stałego, w celu zwalczenia jednostronności angielskiej.

Times ogłosił artykuł w przedmiocie ostatnich odwiedzin Króla Karola XV u dworu angielskiego. Nie usprawiedliwiając się, dla czego tak późno dotyka tego faktu, autor artykułu powiada, że odwiedziny te nie były prostą tylko grzecznością dla królowej Wiktorji, lecz miały głównie na celu wynurzenie szczerego życzenia Szwecji i Norwegji wejścia w ściślejsze z Anglją stosunki. Anglja postara się odpowiedzieć tym uczuciom. Z powodu swej znacznej przestrzeni, swej ludności, swego postępu, swobody swej pracy i innych instytucyj postępowych, Szwecja połączona z Norwegją, nie może być dla Anglji obojętną. Lecz pomnić należy, że przymierze z nią zawarte musi należeć do politycznego rozwoju tych dwóch krajów półwyspu skandynawskiego. W obu tych krajach postęp nie w jednym względzie jest niezbędny. Na teraz prawdziwy interes Szwecji leży w niemięszaniu się w spory kontynentalne. Szwedzi, jeżeli przekonają się o ważności ściślejszego zjednoczenia politycznego z Norwegczykami, dążyć będą do reformy swej obecnej konstytucji. Z drugiej zaś strony Norwegija, na przypadek burzy politycznej, będzie musiała szukać opieki u Danij lub Szwecji, a góry dzielące ją od tej ostatniej są, praktycznie tę rzecz zważając, mniej nieprzebytą zaporą aniżeli morze, oddzielające ją od tamtej. Norwegija zyszcze na połączeniu swych losów z losami Szwecji, a ta ostatnia nie jednej rzeczy nauczy się od Storthingu i liberalnej ustawy Norwegij. Będzie to piękny dla obu narodów skandynawskich dzień, w którym zapomniane zostaną dawne urazy, a serdeczne zjednoczenie sił obu krajów pod rządem odpowiedzialnym obudzi w nich nowe uczucie wspólnej narodowości. Anglja na tem zyskać tylko może i poprze trudne zadanie, odziedziczone przez Karola XV, tem samem życzeniem, jakiem powitała odrodzenie Włoch.

Donoszą, że p. Wawrzyniec Oliphant sekretarz legacji angielskiej w Japonji powrócił do Anglji. Rany które mu zadano w morderczej napaści w Yeddo w nocy 5-go Lipca nie dozwalają mu pełnić obowiązków urzędowania. P. Oliphant od tygodnia zaledwie przebywał w Japonji, gdy odebrał w wspomnianem zdarzeniu dwie rany, jedną w prawe drugą w lewe ramię. Obawiają się, aby skutkiem tej ostatniej rany nie stracił władzy w ręku lewem.

Austrja.

Wiedeń, 5 Października. Podczas czterotygodniowych ferji rady państwa, ministerjum, nie napotykając w wykonaniu swych planów zawad, jakie mu przedstawiały rozprawy parlamentarne, zdoła zapewne rozwiązać trudności finansowe. Ze swej zaś strony partja antiministerjalna skorzysta z tego czasu dla zachwiania bytu obecnego gabinetu. Podczas ferji parlamentarnych minister stanu p. Schmerling weźmie urlop na 8 dni.

Podług nowego prawa o prasie, złożonego wczoraj przez p. Schmerling w izbie niższej, system

koncesji ma być zupełnie usuniętym; życzący sobie wydawać pismo perjodyczne obowiązany będzie, jak to ma miejsce co do wszelkiego przemysłu lub rzemiosła dozwolonego, zawiadomić o tem władzę. Kaucja ma być o jednę trzecią lub jednę czwartą zmniejszona.

Hr. Rechberg wrócił tu z Trjestu, dokąd jeździł z powodu doniesienia, że parostatek angielski „Marathon" przywiózł do pomienionego Portu znaczną ilość broni. Władze austrjackie żądały wydania sobie tej broni, która uznaną była za broń wojska austrjackiego, lecz wice-konsul angielski na to nie przystał. Następnie sam hr. Rechberg miał z tym ostatnim konferencję, która była również bezskuteczną. Podług *Gazety Trjestskiej*, broń ta wywiezioną została w roku 1848 z Medjolanu. Mieści się ona w 78 skrzyniach i wynosi 2,496 karabinów austrjackich, których tylko bagnety mają kształt bagnetów włoskich —Redukcja armji rozciągniętą została tylko do pułków włoskich, podczas gdy armja stojąca w Wenecjańskiem zostanie wzmocnioną, na co użyte będą oszczędności na redukcji zyskane. Srodek ten przeto nie ma żadnego pod względem finansowym znaczenia.

Wiedeń, 6 Października. Piszą w nowej *Pruskiej Gazecie*: Wiele o tem mówią, czy sejmowi węgierskiemu służy prawo zabronienia poboru rekrutów. Zdaniem rządu, konstytucja węgierska a tem samem i to prawo, w skutek rewolucji i konwencji Debreczyńskiej 1849, która tron ogłosiła za wakujący, upada. Dyplom październikowy oddaje kwestję tę radzie państwa; od niej, nie od sejmu węgierskiego zależy pobór rekrutów; inaczej nie powinna była przyjmować stanowiska swojego, nie składać przysięgi. Kanclerz węgierski hrabia Forgach sprzeciwia się spisowi i odmawia swej pomocy, dla tego utrzymuje się wiadomość o jego wystąpieniu z gabinetu.

Wiedeń, 8 Października. W dzisiejszym numerze dziennika praw ogłoszone zostało prawo, przez obie izby rady państwa uchwalone, a przez Cesarza usankcjonowane, w przedmiocie nietykalności i nieodpowiedzialności członków rady państwa i sejmów.

Danja.

Kopenhaga, 6 Pazdziernika. Na wczorajszem posiedzeniu sejmu, po sprawdzeniu legitymacji wyborczych nowych deputowanych, obrano wiceprezesami pułkownika Tscherning i kamerjunkra Rosenörn, którzy już w roku zeszłym też godności piastowali. Jutro złożony zostanie w izbie budżet na rok finansowy $186^2/_3$.

Francja.

Paryż, 6 Października. Od czasu powrotu z Biaritz, Cesarz trzy razy zwoływał radę ministrów w Saint-Cloud. Niepodobna wiedzieć szczegółów o roztrząsanych tam kwestyach, ale mimo to nie można spuszczać z uwagi krążących o tem pogłosek. Podobno roztrząsano na nich dwojakiego rodzaju kwestje, obecne, dotyczące drożyzny zboża i sprawy włoskiej, i kwestje interesu ogólniejszego a mimo to drugorzędne, jako to dotyczące wyprawy do Mexyku, walki Czarnogórców z Turkami i różnych układów z większemi i mniejszemi mocarstwami. Najważniejszą i najpilniejszą jest bezwątpienia kwestja drożyzny. Kiedy cena chleba się podnosi, w następstwie wszystkie artykuły żywności drożeją. Wpływ tego natychmiast daje się uczuwać; niezadowolnienie objawia się szemraniem w klasach roboczych. Lud paryzki zaczyna się niepokoić, a trzeba przyznać, że od początku bieżącego wieku nie upłynęło jeszcze tak spokojnych dziesięciu lat, jak ostatnie ubiegłe; przez te dziesięć lat, jeżeli kiedy gromadziły się tłumy, to jedynie w czasie uroczystości narodowych lub powrotu zwycięzkich wojsk.

Tej długiej epoce uspokojenia namiętności publicznych, należy przypisać spokojną postawę tłumów, gromadzących się od pewnego czasu, wieczorami, po ukończonej robocie, szczególniej na przedmieściach. Nie sprawiają one rozruchów, nie wydają umówionych okrzyków, są to spokojni ludzie, zgromadzeni skutkiem obawy, ale rozsądne słowo, obietnica, pociesza ich i rozprasza.

Rząd cesarski okazujący ciągle wielką troskliwość względem klas niższych, doskonale rozumie, że opierając się na ludzie, ma obowiązek zajęcia się z całą gorliwością, usunięciem jego cierpień. Cesarz, jak wiadomo, polecił już aby przesilenie było powstrzymane w samym zarodzie i aby niedostającą ilość zboża zaraz zakupiono za granicą. Tymczasem co najpilniej dla utrzymania niskiej ceny chleba, wprowadzono znów w ruch kasę piekarską. Ten środek doskonały uspokoi żywe obawy; przyszłość przerażała jeszcze bardziej niż teraźniejszość; poznanie wielkości klęski jest już rękojmią jej usunięcia.

Kwestja ta obecnie góruje nad wszystkiemi nie tylko w Paryżu, ale zajmuje całą Francję, dla tego należało się jej pierwszeństwo na radzie ministrów.

Co się tyczy sprawy włoskiej, mniej dokładne są wiadomości; powiadają, że na radę wzywano pp. Cadore, Benedetti i Montebello; z nich, pierwszy odzywał się bardzo przychylnie za rządem rzymskim, ostatni zaś nie ukrywał sympatji dla Włoch, i zyskał poparcie p. Persigny. W każdym razie, sprawa ta stanowczo nie została rozstrzygniętą, załatwienie zaś wszystkich drugorzędnych, odroczono do odjazdu Króla pruskiego.

Constitutionnel ogłosił przed kilkoma dniami artykuł, porównywający rzeczpospolitą genewską do jaskini łotrów. Podług niego spełniano tam morderstwa polityczne za pewną opłatą; życie obywateli równie jak i cudzoziemców a szczególniej Francuzów, było na łasce rozkiełznanego motłochu. Pierwsi obywatele genewscy, z powodu stanowiska zajmowanego przez *Constitutionnela* w dziennikarstwie francuzkiem, uważali artykuł ten za demonstrację, skierowaną przeciw ich niezależności i reprezantanci genewscy zażądali od władzy wykonawczej związku, aby domagała się zadosyćuczynienia. Francuzi zaś w liczbie 1,200 ułożyli protestację, która teraz krąży po mieście, a która oświadcza, iż mieszkańcy mają zapewnione bezpieczeństwo wraz z swobodą i że są zupełnie zadowolnieni z opieki, jaką ich otacza rząd miejscowy.

Sprawa ta jest teraz w Bernie, i bezwątpienia nie polepszy i tak już rozdrażnionych stosunków pomiędzy Francją a Szwajcarją, z nieufnością poglądającą na tę pierwszą po przyłączeniu Sabaudji i Nicei.

Dziwnem jest, że wcale nie ma żadnych wiadomości o Borgesie. Dzienniki reakcyjne, zdaje się straciły przekonanie, iż jenerał ten stanie się drugim Monkem i przywróci na tron drugich Stuartów. Ale co jest szczególniejszem, że nie dochodzą wiadomości, ani o zwycięztwach, ani o porażce Borgesa. Nie wiadomo co się z nim stało, a ztąd zachodzi pytanie, czy rzeczywiście istniał.

Z Anglji donoszą, że znaczna ilość kupców i kapitalistów, przeląkłszy się położenia Anglii, będącej na łasce rewolucyjnych zaburzeń Ameryki, co się tyczy zaopatrywania w bawełnę i pracy ogromnej liczby robotników, utworzyło towarzystwo dla zapewnienia przyszłości tej najważniejszej gałęzi przemysłu fabrycznego, której obecnych cierpień niepodobna usunąć. Towarzystwo to zakupiło ogromne przestrzenie na uprawę bawełny, w Australji. Na skutki trzeba będzie jeszcze oczekiwać, ale już towarzystwo rozpoczęło tam swe prace.

Prusy.

Berlin, 5 Października. Oprócz istniejących już przy uniwersytetach w Berlinie, Wrocławiu i Halli, oraz przy gimnazjum Szczecińskiem, seminarjum dla kształcenia wyższych nauczycieli, takież seminarjum otwarto zostało przy uniwersytecie królewieckim.

Serbja.

Belgrad, 13 Września. Przepowiadano skupczynie niemało trudności, a ministerstwu upadek. Dziś, kiedy skupczyna działania swoje ukończyła, przekonano się, że książę i ministrowie jego, ogłaszając nowe, a przez nią zatwierdzone prawa, mieli na względzie szczęście i postęp Serbji, i że środki te najstosowniej wybrali. Dawne prawo skupczyny przejrzano i zmieniono, odpowiednio potrzebom krajowym. Zmiana ustawy, jako prawa zasadniczego, rozszerza władzę książęcą w stosunku do organizacji senatu; bez tego, trudnoby było rządzić. Według postanowień dawniejszych, książę bez zezwolenia senatu, samodzielnie nic nie mógł stanowić. Dotąd, aby oddalić senatora, potrzebował zezwolenia Turcji; dziś senat jest tylko doradcą księcia. Stosownie do nowego prawa, każdy Serb od 20—50 lat jest żołnierzem. Milicję podzielono na dwie klasy; pierwsza obowiązana służyć bezpłatnie, wszystko sobie sprawić, i być zawsze na zawołanie gotową. Bogatsi wspierać mają uboższych.

Włochy.

Turyn, 4 Października. P. Ricasoli niebawem ogłosi dekreta reorganizujące ministerstwo spraw wewnętrznych. Opóźnienie w wydaniu tych dekretów, które zaczęło zły wpływ wywierać, pochodziło ze skrupułu konstytucyjnego. Kilka osób utrzymywało, że ponieważ ministerstwo prawem uorganizowane było, nie może być przez dekret przekształconem. Zdaje się, że jeżeli można przypuścić, iż minister mógłby wziąść jaki akt na swą odpowiedzialność, zastrzegając sobie późniejsze zatwierdzenie parlamentu, to właśnie w takim razie, gdzie idzie o organizację jego ministerstwa.

Nie ma jeszcze nic ustalonego względem wyboru przyszłego gubernatora neapolitańskiego. Ciągle jeszcze chcą nakłonić p. Villamarina do przyjęcia tego stanowiska. Zresztą nieporozumienia, które miały miejsce między ministerstwem a jenerałem Cialdini zostały załatwione, i ostatni zatrzyma jeszcze czas niejaki swoją władzę.

Jen. Cialdini sądził, że będzie mógł zjednać sobie stronnictwo ultrarepublikańskie. Obecnie widzi niemożebność tego zamiaru. Stronnictwo to korzystało z jego ustępstw w ten sposób, iż chciało obalić ministerstwo i przedsięwziąć wyprawę do Rzymu. Garibaldi okazał wiele rozsądku zostając neutralnym i nie dając zachęty członkom tego stronnictwa.

Jest rzeczą pewną prawie, że zaburzenia w Bononji i w Rimini upozorowane podrożeniem żywności, miały wybuchnąć we wszystkich prowincjach niegdys papiezkich. Ministerstwo niepokoi się tym stanem rzeczy, gdyż w miejscu poparcia, jakiego potrzebuje w kraju, spotyka opór. Lombardczykowie są nie zadowolnieni z powodu, że nikt z nich nie ma udziału w gabinecie. Romanje także nie są przychylne ministerstwu.

Król ma powrócić do Turynu 8-go. Podobno nie zatrzyma się w Bononji. Jego obecność jest potrzebną w stolicy, gdzie za jego przybyciem ma być kilka ważnych rozporządzeń uchwalonych.

Neapol, 2 Października. Stronnictwo mazzinistów już konające, ostatni cios otrzyma, gdy Wiktor-Emmanuel wnijdzie do Rzymu dla osłonięcia swą opieką duchownej władzy Papieża. Im bardziej się zbliża ta chwila, tem więcej się burzy wspomnione stronnictwo i szuka wszelkich pozorów, to drogości żywności, to kongresu robotników we Florencji. Mazziniści spodziewali się, że teraz, gdy rozboje już od miesiąca są przytłumione, będą mogli rozpocząć zaburzenia polityczne. Ale nie rachowali na rozsądek neapolitańczyków, na energją jen. Cialdini; a śmiechu godny obrót jaki wzięła zamierzona demonstracja w Neapolu, dostatecznie okazuje niemoc mazzinistów. Wszystko się odbyło spokojnie; lud neapolitański przez swe umiarkowanie i pogardę z jaką przyjmuje wyzywania dowiódł, że jest dojrzalszym do używania wolności, niż nawet przyjaciele jego mogli się spodziewać. Dzień wczorajszy był nowym trjumfem dla jen. Cialdiniego i dla gwardji narodowej; jenerał po kilka razy się odezwał, że z dumą by nosił mundur gwardji narodowej neapolitańskiej. Stronnictwo ruchu będzie się starało wywołać nową manifestację 21 Października, na pamiątkę głosowania powszechnego; ale Neapolitańczykowie do takiej tylko dadzą się nakłonić demonstracji, na którą nie będą wpływać intrygi stronnictwa ruchu, a która będzie poważną i godną Króla Włoskiego.

Oczekują w Neapolu trzech ministrow: pp. Peruzzi, Menabrea i Miglietti.

Mało co jest do powiedzenia o Hiszpanach i o ich towarzyszach pod przewództwem Mittica, również o wylądowaniu 21 awanturników w bliskości Poesthum. Banda dowodzona przez Mittica i Romeo w okręgu Geracji już nie istnieje i tym sposobem w przeciągu piętnastu dni rozbójnictwo w prowincji Reggio zostało wytępione.

Druga wyprawa, która wylądowała pod Poesthum, składała się z ludzi udających się także do Kalabrji, niepogoda zaś zagnała ich w tę pustą okolicę. Wszyscy stawili się dobrowolnie u p. della Chiesa, komendanta prowincji salerneńskiej.

WIADOMOSCI TELEGRAFICZNE.

Londyn, 8 Października. Czytamy w *Daily-News*: Król pruski zamierzał posłać wojska nad Ren, w chwili, gdy pokój w Villafranca został zawarty. Następnie Prusy oświadczyły, że Niemcy sprzeciwią się atakowi Włoch, popartych przez Francję na Wenecję. Potem gabinet Austrjacki zawiadomił Prusy, że rozwiązanie kwestji rzymskiej zbliża się, że wojska francuzkie oddadzą Rzym Włochom i że atak na Wenecję nastąpi na wiosnę. W skutku tego Austrja zażądała od Prus, ażeby nietylko jęły się przygotowań do zamierzonego na wiosnę marszu nad Ren, ale także ażeby wydały niezwłocznie deklarację w tym względzie. Być może, iż Austrja dała przytem przyrzeczenia co do zwierzchnictwa Prus w Niemczech. Prusy atoli, przed daniem Austrji odpowiedzi, chciały poprzednio powziąć przekonanie o zamiarach Cesarza Napoleona. Tymczasem hr. Bernstorff powstrzymał się z uznaniem królestwa włoskiego. Na zapytanie Prus, Francja oświadczyła, iż osobiste widzenie się jest najlepszym środkiem usunięcia niepewności. Taka jest rzeczywista przyczyna wizyty w Compiègne.

Peszt, 8 Października. Z Wiednia donoszą o mianowaniu p. Kapy, administratorem komitatu peszteńskiego i złożeniu przezeń w dniu dzisiejszym przysięgi w ręce Cesarza. Wiadomo, że p. Kapy raz już mianowany był komisarzem królewskim, lecz następnie złożył ten urząd z powodu nieporozumień z ministerjum skarbu w kwestji poboru podatków. Jednocześnie donoszą o rozwiązaniu komisji i reprezentacji miejskiej komitetów Arad i Bac, za przyłączenie się municypjów pomienionych do protestu sejmu. Komisarzem królewskim miasta i komitatu Arad, został mianowany p. Hofbauer, którego przed kilku dniami chciano posłać w tymże charakterze do Pesztu. Tak p. Kapy jak i p. Hofbauer należeli w ciągu ostatnich lat dziesięciu do składu komitatu, a nawet p. Kapy był przez lat cztery przewodniczącym w komitacie peszteńskim. Z tego zapewne powodu kancelarja przydworna dała mu pierwszeństwo przed p. Hofbauer, który ze swej strony jest lepiej obeznany ze stanem komitatu aradzkiego.

Paryż, 8 Października. Czytamy w *Patrie*: Wszystkie porty wojenne miały otrzymać rozkaz przygotowania eskadry mającej się udać do Mexyku. Kontr-admirał Jurien de Lagravière ma nią dowodzić.

Tenże dziennik donosi: Przyszedł rozkaz do Bejrutu z Konstantynopola, aby w Syrji uskuteczniono pobór do wojska, żołnierzy mających w kraju pozostać i czuwać nad jego spokojnością.

Compiègne, 8 Października. Dziś rano odbyto przegląd jednego batalionu Żuawów i jednego pułku Guidów. Obydwaj Panujący bylio becni, w ubraniu cywilnem; Cesarzewicz w ubiorze grenadjerów, Cesarzowa w rannej toalecie. W czasie przeglądu wołano: Niech żyje Król pruski! Niech żyje Cesarz!

Florencja, 7 Października. Król w pałacu wystawy przyglądał się pantelegrafowi pana Caselli. Nowy wynalazek ten wszyscy podziwiają. Król wyjechał do Bolonii.

Madryt, 7 Października. Franciszek II polecił wydać archiwa neapolitańskie. Przyjęcie ambassady marokańskiej było bardzo świetne.

Turyn, 8 Października. Przybył do nas baron Horkschild, pełnomocny minister Króla szwedzkiego.

Turyn, 9 Października. Dzienniki neapolitańskie donoszą, że Borgesa schwytano i rozstrzelano. 45 jego wspólników ujęto.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Dzień wczorajszy był na pół pogodny, rano niebo pogodne przy słabym południowo-zachodnim wietrze, po południu od godzinie 2 zaczęło się chmurzyć, później niebo prawie pochmurne przy słabym zachodnim wietrze. Powietrze wilgotne i ciepłe, średnia temperatura dnia wynosiła dwanaście stopni, największe ciepło po południu dochodziło do ośmnastu, najmniejsze w nocy do dwóch stopni Reaumura. Średnia dzienna wysokość barometru 753^m,50. Elektryczność dość silna wynosi 30 stopni; na słońcu jedna mała plama.

— We Francji obecnie robiono ciekawe doświadczenia, w celu wysuszenia zebranego mokro zboża, które zagrzało się w spichrzach, i doprowadzenia go do stanu w jakim zwykle znajduje się zboże zebrane w przyjaznych warunkach. Za główny środek przy doświadczeniu używano wapna palonego. Doświadczenie robiono na znacznej ilości zboża wagi przeszło 2860 funtów, ale znajdującego się w takim stopniu fermentacji, iż wydawało mocny smrodliwy zapach, i że ziarnka przybrały szarawy kolor, a na końcach zupełnie poczerniały. Do tej ilości zboża użyto $12^1/_2$ garncy polskich niegaszonego wapna, wagi 70 funtów, które pomieszczono w pięciu koszach z przykrywami; kosze te wyłożono papierem a przykrywy zakryto staremi gazetami; te pięć koszy umieszczono w kupie zboża, tak, że ze wszystkich stron były niem osypane, a następnie wszystko okryto grubemi płachtami. Po siedmiu tygodniach zboże to było tak suche i dobre że sprzedano go po cenie targowej. Wapno niegaszone wyciągnęło ze zboża przy tej próbie 55 funtów wody, bo po zważeniu go okazało się, iż ważyło już nie 2860, a 2805 funtów. Warto aby i u nas sprobowano tego łatwego a niekosztownego środka.

— Przed kilkoma laty książę Edgard, hrabia Lannoy-Clervaux, przedstawił rządowi niderlandzkiemu, projekt budowli, które mogły się opierać skutkom trzęsienia ziemi; rząd ten, dbały o pożytek swych poddanych, naznaczał kilkakrotnie komisje wojskowe i cywilne, powołując do nich najzdolniejszych ludzi, w celu wyjaśnienia tak ważnej kwestji. Komisje te po ścisłem zbadaniu rozprawy księcia, uznając teoretyczne zalety jego projektu, osądziły, że pod względem zastosowania go w holenderskich Indjach, należałoby go jeszcze poddać badaniom praktycznym na miejscu. Kilka następnych nowych komisij, uznały za projekt księcia za dobry, tak pod względem teoretycznym jak i praktycznym. Przyznawszy sławę i zasługę tego wynalazku księciu Edgarowi hr. Lannoy, rząd niderlandzki używa teraz tego systematu w osadach. Pomiędzy gmachami tego rodzaju, liczą pałac sprawiedliwości w Banda-Neira.

— Dziennik *Courrier du Bas-Rhin* podaje ważną dla żeglugi na Renie wiadomość, jakoby wskutek konwencji zawartej pomiędzy państwami nadbrzeżnemi, wszystkie opłaty za przepływanie pod mostami miały być zniesione, na całej długości rzeki, poczynając od 1-go Stycznia 1862 roku. Co więcej pełnomocnik badeński, na jednem z ostatnich posiedzeń centralnej komisji żeglugi na Renie, przedstawił wniosek aby zwołano specjalną konferencją pełnomocników państw nadbrzeżnych do Koblenc, dla porozumienia się w celu uproszenia formalności celnych na przystaniach, które to formalności przyczyniają tyle trudności, straty czasu i kosztów. Te uproszenia będą tym łatwiejsze, że istniejące opłaty celne są nadzwyczaj małe.

— Pp. Elliot, Glass i komp. otrzymali z Malty wiadomość telegraficzną, że podmorska lina telegraficzna z Malty do Aleksandrji, już została założona, z pomyślnym skutkiem. Długość tej liny wynosi 1,400 mil ang.; stacje pośrednie znajdują się w Tripoli i Bengazi. Linja ta ma być otwarta dla publiczności w końcu Października i natenczas można będzie mieć wiadomości z Indji w ciągu 13 dni.

JURYSPRUDENCJA
Warszawskich Departamentów Rządzącego Senatu.

DZIAŁ II.

Z Ustawy Hipotecznej.

64. Czy przepisy o stosunkach majątkowych między małżonkami, Ustawą hipoteczną z r. 1818 objęte, obowiązują z dniem ogłoszenia Ustawy, lub też w kolei art. 145 wskazanej?

Małżonkowie wyznania ewangielickiego na d. 13 Stycznia 1820 r. zawarli śluby małżeńskie, które następnie wyrokiem właściwego Sądu konsystorskiego rozwiązane zostały

Już po rozwodzie jeden z wierzycieli męża za dług jego wystosował egzekucję do majątku żony, na zasadzie jakoby istniejącej pomiędzy niemi wspólności majątkowej.

Wywołało to spór na drodze sądowej pomiędzy poszukującym satysfakcji wierzycielem męża, a egzekwowaną żoną, który obudził pytanie na początku przytoczone.

Pytanie to odmienne w Sądach niższych Instancij, a odmienne w Senacie zyskało rozwiązanie.

Trybunał i Sąd Apelacyjny uznały:

że przepisy o stosunkach majątkowych między małżonkami, Ustawą Hipoteczną z r. 1818 objęte, otrzymały sankcję w kolei art. 145 wskazanej.

Z tej wychodząc zasady pomienione Sądy, stosunki majątkowe rozwiedzionych małżonków, nie wedle Ustawy Hipotecznej w czasie zawarcia ślubów małżeńskich obowiązującej, lecz wedle kodeksu francuzkiego oceniły, a ztąd rozwiedzioną żoną za żyjącą z swym mężem w wspólności majątkowej, a w skutku tego za odpowiedzialną za dług przez męża zaciągnięty; uznały.

Senat przeciwnie uważał:

że z mocy art. 153 Ustawy Hipotecznej z r. 1818 tylko Tytuł XVIII Księgi III Kodeksu Cywilnego, dotyczący się przywilejów i hipotek, jak niemniej inne przepisy tegoż Kodeksu pod względem praw hipotecznych przestały być obowiązującemi w każdem województwie, od chwili wprowadzenia do niego rzeczonej Ustawy w kolei art. 145 tąż Ustawą oznaczonej, nie zaś przepisy dotyczące się stosunków małżeńskich w art. 75 i następnych postanowione, które z dniem ogłoszenia Ustawy w dniu 20 Lipca 1818 r. dopełnionego, stały się obowiązującymi.

Z tej wychodząc zasady Senat:

rozwiedzioną małżonkę uznał w myśl art. 75 i następnych Ustawy Hipotecznej za żyjącą z mężem rozwiedzionym pod rządem posagowym, a tem samem uwalniając ją od poszukiwań za dług męża, zniósł egzekucję do majątku jej wystosowaną.

Brański ⁄ Levy.

19 Kwietnia (1 Maja) 1844 r. Wydz. I.

65. Czy nabywca dóbr długiem hipotecznym obciążonych, odpowiada za narosłe od tegoż długu procenta z dóbr tylko, lub też z osobistego majątku?

Kwestję niniejszą, która już pod Nr 58 była rozebraną, Senat powtórnie w innym sporze mając sobie pod ocenienie podaną, uznał że nabywca dóbr długiem hipotecznym obciążonych, odpowiada z osobistego majątku za narosłe od tego długu procenta warunkowo, to jest w takich razach:

a) jeżeli zaległość w procentach pochodzi z czasów posiadania dóbr przez nowego nabywcę.
b) jeżeli sam kapitał znajduje pożyteczne na wartości dóbr pomieszczenie.

Tę wykładnię przyjął Senat z zasad:

że dochody z dóbr przejętym przez nabywcę długiem obciążonych, są z natury swej przeznaczone na zaspokojenie przedewszystkiem procentów od tegoż długu i pod tym względem stanowią one stosunkową własność wierzycieli—właściciel zatem do uiszczenia takowych procentów jest osobiście odpowiedzialnym, od czego nie uwalnia go przepis art. 68 Ustawy Hipotecznej;—

że osobisty jednak obowiązek do zapłacenia zaległego procentu stosowany być musi do takiego tylko kapitału, jaki się w klasyfikacji utrzyma, bo to jest właśnie miarą odpowiedzialności do jakiej satysfakcja długu hipotecznego, przy nabyciu dóbr przejętego rozciągać się może.

Mostowscy ⁄ Riedel.

16 (28) Czerwca 1844 r. Wydz. II.

STATYSTYKA.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Gorzelnictwo. Od roku 1844 następujący był stan Gorzelnictwa w Królestwie Polskiem.

Było gorzelni:

w roku	czynnych	nieczynnych	razem
$184^4/_5$	2094	992	3086
$184^5/_6$	1906	918	2824
$184^6/_7$	1844	954	2798
$184^7/_8$	1873	919	2892
$184^8/_9$	1998	700	2798
$18^{49}/_{50}$	1987	836	2832
$18^{50}/_{51}$	1974	848	2822
$18^{51}/_{52}$	1836	991	2827
$185^2/_3$	1888	939	2827
$185^3/_4$	1798	1057	2855
$185^4/_5$	1769	1087	2856
$185^5/_6$	1720	1139	2859
$185^6/_7$	1891	763	2656
$185^7/_8$	1934	609	2543
$185^8/_9$	1887	528	2415
$18^{59}/_{60}$	1887	489	2386

Te ostatnie Gorzelnie urządzone są na następującą stopę:

		Czynne, na stopę: stałą,	niestałą	nieczynne
z apparatami, wydającemi od razu	okowitę	1797	88	398
	szumów:	5	1	60
	lutrowkę	6	—	31
	ogołem	1808	89	489

Gorzelnie wydały wódki:

w roku $184^4/_5$	wiader	3,864,851
„ $184^5/_6$	„	3,434,119
„ $184^6/_7$	„	2,697,705
„ $184^7/_8$	„	3,211,549
„ $184^8/_9$	„	4,283,236
„ $18^{49}/_{50}$	„	4,196,462
„ $18^{50}/_{51}$	„	4,420,807
„ $185^1/_2$	„	3,372 732
„ $185^2/_3$	„	4,215,353
„ $185^3/_4$	„	3,110,250
„ $185^4/_5$	„	3,368,344
„ $185^5/_6$	„	3,133,795
„ $185^6/_7$	„	4,476,070
„ $185^7/_8$	„	4,443,472
„ $185^8/_9$	„	4,492,203
„ $18^{59}/_{60}$	„	4,832,906

Ilość okowity, wyrobiona w roku $18^{59}/_{60}$ rozkłada się w następujący sposób na Powiaty i Gubernie:

Gubernia Warszawska.

Gostyński	88,801	Kaliski	260,710
Koniński	187,924	Łęczycki	111,384
Łowicki	97,606	Piotrkowski	310,030
Rawski	189,971	Sieradzki	149,001
Stanisławow:	91,715	Warszawski	211 013
Wieluński	183,752	Włocławski	85,503

Gubernia Radomska.

Kielecki	156,256	Miechowski	83,371
Olkuski	148,432	Opatowski	78,112
Opoczyński	128,873	Radomski	118,183
Sandomierski	62,671	Stopnicki	83,413

Gubernia Lubelska.

Bialski	51,289	Hrubieszow:	135,190
Krasnostaws:	176,057	Lubelski	204,938
Łukowski	124,093	Radzyński	169,872
Siedlecki	122,425	Zamojski	116,244

Gubernia Płocka.

Lipnowski	93,736	Mławski	82,962
Ostrołęcki	48,423	Płocki	51,425
Przasnyski	85,465	Pułtuski	95,465

Gubernia Augustowska.

Augustowski	95,840	Kalwaryjs:	115,559
Łomżyński	89,210	Marjampol:	98,554
Sejneński	50,500		

a więc w gubernji Warszawskiej	1,967,420
Radomskiej	859,311
Lubelskiej	1,130,108
Płockiej	416,404
Augustowskiej	459,673
w całym kraju	4,832,906

Do wyrobu tej ilości wódki użyto: kartofli czetwerti 2,751,416, słodu jęczmiennego 171,390, żyta 88,044, pszenicy 623, owsa 5,761, buraków 393, melassy wiader 381,800.

KURSA TELEGRAFICZNE.
z Berlina z dnia 10 października.

	żądają	płacą
Ruska pożyczka Stieglitza 5-ta	—	$86^3/_8$
„ „ 6-ta	—	$99^7/_8$
Polskie obligacye Skarbowe op. kup	—	$80^1/_2$
„ Listy Zastawne	—	$84^1/_4$
„ Bilety Bankowe	—	$85^1/_2$
Weksle na Warszawę z krótkim terminem	—	$85^1/_8$
„ Petersburg 3 tygodniowy	—	94
„ Londyn 3 miesięczny	—	$621^1/_2$
„ Paryż 2 „	—	$79^1/_3$
„ Hamburg 2 „	—	$149^1/_2$
„ Wiedeń 2 „	—	$71^7/_8$
Żyto na targu	—	51
„ na dostawę późniejszą	—	51
z Paryża.		
Renta 3%	—	68.30
Akcje kredytu ruchomego	—	723
Akcje Dróg Żel. Rossyjs	—	—

KOLEJ ŻELAZNA.

Pociągi na drodze żelaznéj Warszawsko-Wiedeńskiej kursują od dnia 19 Września (1 Października) b. r. w następującym porządku:

A) Z Warszawy: 1. Pośpieszny *(schnellzug)* wychodzi o godzinie 6 rano, a przychodzi do Sosnowców o godzinie 2 po południu — do Katowic zaś o godzinie 3 m. 10 po południu do Granicy o godzinie 1 m. 51 po południu — do Łowicza o godzinie 1 m. 25 po południu.

2. Osobowy wychodzi o godzinie 10-ej m. 45 z rana przychodzi do Sosnowców o godzinie 8 m. 50 wieczorem, wychodzi na drugi dzień ze Sosnowców o godzinie 5 m. 30 z rana i dochodzi do Katowic o godzinie 5 m. 40 z rana; do Granicy zaś przychodzi tenże pociąg tego samego dnia o godzinie 9 wieczór. Do Łowicza przychodzi o godzinie 3 m. 35 po południu.

3. Osobowo-towarowy wychodzi o godzinie 5 po południu i dochodzi tylko do Łowicza, a nie do Piotrkowa jak to dawniej miało miejsce, o godzinie 9 m. 15 wieczór.

B) Z Katowic do Warszawy: 1. Pośpieszny wychodzi o godzinie 12 m. 10 w południe i przychodzi do Warszawy o godzinie 10 wieczorem, z Granicy zaś o godzinie 12 m. 55 w południe i łączy się w Ząbkowicach o godzinie 2 m. 28 w południe z pośpiesznym idącym do Warszawy; z Łowicza wychodzi o godzinie 7 m. 15 wieczorem i łączy się z pośpiesznym w Skierniewicach o godzinie 8 m. 20 wieczorem.

2. Osobowy wychodzi z Katowic o godzinie 8 m. 50 wieczorem i przychodzi do Sosnowców o godzinie 9 wieczorem, na drugi dzień z rana wychodzi z Sosnowców o godz. 6 m. 45 z rana i przychodzi do Warszawy o godzinie 5 po południu; z Granicy wychodzi o godzinie 6 m. 30 z rana i łączy się w Ząbkowicach o godzinie 7 m. 20 z rana; z Łowicza wychodzi o godzinie 2 m. 5 po południu i łączy się w Skierniewicach o godzinie 3 w południe.

3. Osobowo-towarowy wychodzi z Łowicza (a nie z Piotrkowa) o godzinie 6 m. 45 z rana i przechodząc o godzinie 8 z rana przez Skierniewice dochodzi do Warszawy o godzinie 10 m. 45 z rana.

OBWIESZCZENIA SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE.

OBWIESZCZENIA SPADKOWE.

(N. D. 4551) *Rejent Kancelarji Ziemiańskiej Gubernii Warszawskiej w Warszawie.*

Do uregulowania spadków: 1. po Alexandrze Maczuga współwłaścicielu domu na przedmieściu Pradze pod Warszawą pod N. 274 i 275 położonego, Ustroniem zwanego; 2. po Wincentym Zyżniewskim właścicielu sumy rs. 6645 zabezpieczonej na nieruchomości w Warszawie pod N. 658 położonej; 3. po Rajmundzie Kurella właścicielu dóbr Tuł w Ogu Stanisławowskim położonych; wyznacza się termin na dzień 1 (13) Stycznia 1862 r. w Warszawie w Kancelarji podpisanego Rejenta.

Stanisław Zawadzki.

(N. D. 3136). *Rejent Kancellaryi Ziemiańskiej Gubernji Płockiej.*

Z powodu śmierci 1. Antoniego Ostrowickiego właściciela dóbr Brzechowa v. Mławskiego. 2. Jana Gutekunst właściciela spichrzów pod Nrmi 84 i 85 w Płocku położonych, oraz wierzyciela sum rsr 1.000 na dobrach Ćwiersku z Okręgu Płockiego, pod Nr. 22 i rs 1 100 na dobrach Łąg z Okręgu Mławskiego pod Nr. 22 w Dziale IV zabezpieczonych. 3. Krystyny z Kolbów Młodzianowskiej wierzycielki sumy rs. 3.000 na dobrach Wąsewo z Ostrołęckiego pod Nr. 4*a* w Dziale IV. zabezpieczonej. 4 Marcelego i Teodory małżonków Strupczewskich, wierzycieli sumy rs. 900, na dobrach Trzcianka wielka z Lipnowskiego pod Nr. 17 i 18 w Dziale IV. zabezpieczonej. 5. Antoniego Kozłowskiego, właściciela nieruchomości w Płocku pod Nr. 285 położonej. Toczy się postępowanie spadkowe w dniu 2 (14) Stycznia 1862 r. ukończyć się mające, wzywam zatem interesentów, aby się w dniu tym, do regulacji spadku z dowodami stawili.

Płock d. 19 Czerwca (1 Lipca) 1861 r.

(2) Holtz.

(N. D. 3135). *Rejent Kancellaryi Ziemiańskiej Gubernii Radomskiej w Kielcach.*

Ogłasza: iż z śmiercią Kornel i z Jabłońskich Trzcińskiej w dniu 10 Lipca 1860 r. nastąpioną, otworzył się spadek z sumy rs. 9,000 pod Nr. 26 Działu IV. wykazu hypotecznego dóbr Rudniki z Okręgu Lelowskiego zapisanej, do uregulowania której termin na dzień 9 (21) Stycznia 1862 r. pod prekluzją jest wyznaczony.

Kielce d. 20 Czerwca (2 Lipca) 1861 r.

(2) Hilary Kudlicki.

(N. D. 3132) *Pisarz Sądu Pokoju Okręgu Olkuskiego.*

Z powodu śmierci Jana Sowińskiego, w współwłaściciela nieruchomości w kolonji huta Bankowa, Okręgu Olkuskim, Gubernji Radomskiej, pod Nr. 2 położonej, w dniu 1 (13) Lutego r. b nastąpionej, toczy się postępowanie spadkowe.. Termin do uregulowania spadku tego na dzień 18 (30) Stycznia 1862 r. w Kancelarji podpisanego wyznacza się.

Olkusz d. 18 (30) Czerwca 1861 r.

(2) Złotkowski.

OBWIESZCZENIA HYPOTECZNE.

(N. D. 4534) *Sąd Pokoju Okręgu Tomaszowskiego. Wydział Hypoteczny.*

Z powodu żądania nowej regulacji hypoteki mianowicie:

1. Połowy domu drewnianego z dwóch izb, i dwóch komór, oraz szopy składającego się, w m. Tyszowcach Ogu Tomaszowskim, Gubernji Lubelskiej, na gruncie księżym r. l. będącego, a do własności Wincentego Jurkiewicza należącego.

Zawiadamia interesentów, iż takowa w Sądzie tutejszym z rana dnia 3 (15) Stycznia 1862 r. nastąpi.

Wzywa ich przeto, ażeby do takowej osobiście lub przez pełnomocników urzędownie i szczególnie umocowanych zgłosili się, żądania i wnioski swoje do protokółu regulacji podali, i w dokumenta prawa ich udowadniające opatrzeni byli.

Ostrzega ich przytem, że niezgłaszający się w terminie podpadną skutkom prekluzji art. 154 i 160 prawa hypotecznego z r. 1818 przepisanej.

A nadto jeśliby właściciele nieruchomości wywołanej niestawili się, do regulacji ciż na żądanie któregokolwiek z interesentów na karę od rs. 1 kop. 50, do rs. 7 kop. 50, skazani zostaną, i podług art. 150 powołanego prawa, utracą wszelkie dobrodziejstwo prawne, względem swych wierzycieli.

Ogłoszenie decyzji jaka w skutek pierwiastkowej regulacji wydaną będzie nastąpi dnia 12 (24) Stycznia 1862 roku na publicznem posiedzeniu Sądu tutejszego i od tego dnia czas odwołania się od niej upływać zacznie.

Interesenci zatem bez dalszego wezwania w tymże dniu ogłoszeniu jej przytomnemi być winni.

Tomaszów d. 21 Wrześ. (3 Paźdz.) 1861 r.

Podsędek, Jasieński.

LICYTACJE I SPRZEDAŻE PUBLICZNE.

(N. D. 4438) *Bank Polski.*

Podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 16 (28) Października r. b. o godzinie 12 w południe w sali posiedzeń Banku Polskiego w Warszawie odbywać się będzie publiczna in minus przez opieczętowane deklaracye licytacya na dostawę dla Zakładu Warzelni Soli w Ciechocinku, Ciernia w snopach kóp sto sześćdziesiąt, cena do licytacji in minus ustanowioną jest na rs. 20 za kopę, licząc w to wartość Ciernia i jego dostawę, która uzupełnioną być winna zaraz za otwarciem spławu na Wiśle wr. 1862 a najdalej do końca Czerwca t. r.

Kontrakt spisany będzie z podejmującym się do strony za najniższą cenę.

Z należytości za Ciernie przypadającej, potrącony będzie procent jeden od sta na fundusz stowarzyszenia Braterskiego Górniczego, vadium do licytacji wymagane jest w kwocie rsr. 320, a kaucjia do samej dostawy w kwocie rsr. 800 w gotowiźnie lub papierach publicznych krajowych procentowych.

Deklaracjie wyraźne, nieskrobane ani przekreślane, wszelkie liczby literami obejmujące, według poniższego wzoru napisane, opieczętowane i do własnych rąk Prezesa Banku adresowane będą do chwili na licytacją oznaczonej to jest do dnia 16 (28) Października r. b do godziny 12 w południe

Bliższe warunki tej dostawy przejrzane być mogą każdodziennie wyjąwszy dni świąteczne w biurze Naczelnika Kancelar i Banku Polskiego w Warszawie i w biurze Zarządzającego Zakładem Warzelni Soli w Ciechocinku w godzinach biurowych.

Warszawa d 20 Wrześ. (2 Paźdź.) 1861 r.

za Prezesa Vice Prezes,

Rzeczywisty Radca Stanu, S. Szhemioth

(2) Naczelnik Kancelarji,

Radca Kolegjalny, G. Radyński.

Wzór do deklaracji.

Wskutek ogłoszenia Banku Polskiego z dnia 20 Września (2 Października) r. b. Nr 23897 składam niniejszą deklarację iż podejmuję się dostawić do Zakładu Warzelni Soli w Ciechocinku Ciernia w snopach kóp sto sześćdziesiąt podług opisu warunkami licytacyjnemi mni znanemi objętego i w terminie temiż warunkami oznaczonym, poddając się wszelkim zastrzeżeniom warunkami licytacyjnemi wyszczególnionym za cenę (tu wypisać literami cenę kopy ciernia) dołączam dowód na złożone vadium w kasie Banku wilości rubli srebrem trzysta dwadzieścia po które gdybym się przy dostawie nieutrzymywał sam się zgłoszę, lub też proszę o odesłanie mi pocztą do (tu wskazać miejsce) pod adresem mieszkam) wypisać miejsce zamieszkania) pisałem dnia.

(imie i nazwisko.)

Adres na deklaracji położyć następujący:

Do własnych rąk Prezesa Banku Polskiego deklaracjia na dostawę Ciernia do Zakładu Warzelni Soli w Ciechocinku.

(N. D. 4442) *Rząd Gubernialny Lubelski.*

Ponieważ dwukrotnie ogłoszona, to jest na dzień 7 (19) Sierpnia i 11 (23) Września r. b. Licytacja na sześcioletnie od dnia 30 Grudnia (1 Stycznia) 1861/62 r., wydzierżawienie drukarni stypendjalnej po Jezuicką zwanej w mieście Lublinie, do funduszu edukacyjnego należącej, pod zarządem Skarbu zostającej, wraz z entrepryzą dostawy Dziennika Urzędowego Gubernjalnego, oraz odciskania druków na potrzebę Rządu Gubernjalnego i podwładnych mu Urzędów, dla braku konkurentów do skutku nie doszła, podaje do wiadomości, że w dniu 16 (28) Października r. b. o godzinie 11 z rana, jako terminie trzecim, odbędzie się w biurze Rządu Gubernialnego tutejszego głośna licytacja na wydzierżawienie pomienionej drukarni, z entrepryzą dostawy Dziennika Urzędowego i odciskania druków, na tenże przeciąg od tychże samych cen i pod warunkami, jakie w poprzednich ogłoszeniach Rządu Gubernjalnego a mianowicie: z d. 20 Czerwca (2 Lipca) r. b. za Nr. 40401 i 13,280 w Dzienniku Urzędowym Gubernjalnym za Nrami 29, 30 i 31, oraz w Gazecie Rządowej Nr. 161, 167 i 173 zamieszczonych są wskazane.

Lublin d. 13 (25) Września 1861 r.

za p. o. Gubernatora Cywilnego,

Radca Rządu Gubernjalnego,

(2) Radca Stanu, Hermanowicz.

p. o. Naczelnika Kancellaryi, Szymański.

(N. D. 4548) *Rząd Gubernjalny Radomski.*

Zawiadamia osoby interesowane, że na rozwózkę sukna przez ciąg lat trzech 1862/64 z fabryki więzienia Sandomierskiego do innych zakładów karnych w Królestwie, oraz przędzy wełnianej z Radomia i Kielc do Sandomierza, odbywać się będzie w sali posiedzeń Rządu Gubernialnego tutejszego d. 26 Października (7 Listopada) 1861 r. do godziny 12 w południe głośna in minus licytacja od ceny kop. 12/35 od puda na wiorstę.

Życzący sobie przeto podjęcia się tej entrepryzy zechcą się znajdować w miejscu i czasie powyż wskazanym, zaopatrzeni w vadium rsr. 150, które nieutrzymującym się zaraz powrócone zaś utrzymującemu się przy licytacji aż do wyexpirowania kontraktu o tę entrepryzę zawrzeć się mającego w depozycie Skarbowym zatrzymane będzie.

Warunki tej licytacji są do przejrzenia w Wydziale wojskowo-Policyjnym Rządu Gubernialnego tutejszego.

Radom dnia 26 Wrze. (8 Października) 1861 r.

za Gubernatora,

Radca Gubernialny, Jedliński.

za Naczelnika Kancelarji, Galiński.

(N. D. 4549) *Rząd Grbernialny Radomski*

Zawiadamia osoby interesowane, iż dnia 27 Października (8 Listopada) r. b. w sali posiedzeń Rządu Gubernialnego tutejszego od godziny 12 w południe odbywać się będzie głośna in minus licytacja na folowanie sukna w fabryce więzienia sandomierskiego w latach 1862, 1863 i 1864 wyrobić się mającego, rocznie około postawów 600 od ceny rs. 1 kop. 18 od jednego postawu.

Życzący sobie przeto podjęcia się tej entrepryzy, zechcą się znajdować w miejscu i czasie powyż oznaczonym, zaopatrzeni w vadium rub. sreb. 120.

Warunki tej licytacji są do przejrzenia w Wydziale Wojskowo Policyjnym Rządu Gubernialnego tutejszego.

Radom dnia 26 Wrze. (8 Paździer.) 1861 r.

za Gubernatora,

Radca Gubernialny, Jedliński.

za Naczelnika Kancelarji, Galiński.

(N. D. 4547) *Rząd Gubernialny Augustowski.*

Podaje do powszechnej wiadomości, iż w d. 24 Października (5 Listopada) r. b. o godzinie 12 w południe w sali posiedzeń Rządu Gubernialnego Augustowskiego odbywać się będzie głośna in minus licytacja na entrepryzę budowy dwóch główek faszynowych dla zabezpieczenia mostu na rzece Szeszupie pod miastem Pilwiszkami exystującego, od sumy rs. 772 kop. 25, wyraźnie rsr. siedmset siedmdziesiąt dwóch, kopiejek dwudziestu pięciu, kosztorysem przez Komisję Skarbu pod d. 23 Sierpnia (4 Września) 1861 r. Nr. 36,103/16,022 zatwierdzonym ustanowionej, zacząć się mającą.

Każdy więc pragnący się podjąć tej entreprzy stawić się winien w miejscu i czasie wyżej wyrażonym i przedstawić kwit kasy Gubernialnej Augustowskiej nazłożone vadium 1/4 części sumy licytacyjnej wyrównywające to jest rs. 193 k. 6 1/4, wyraźnie rubli srebrem sto dziewięćdziesiąt trzy kopiejek sześć jedna czwarta wynoszące, które nieutrzymującemu się przy licytacji natychmiast zwrócone będzie, utrzymującego się zaś pozostanie w depozycie do czasu wywiązania się z przyjętego obowiązku.

Warunki licytacyjne i kosztorysy budowy przejrzane być mogą każdodziennie wyjąwszy świąt w biurze Rządu Gubernialnego w Sekcji dóbr i lasów.

Suwałki d. 25 Wrześ. (7 Paździer.) 1861 r.

Radca Rządu Gubernialnego,

(1) Radca Stanu, Bobrowski.

za Naczelnika Kancelarji, Tryniszewski.

(N. D. 4443) *Rząd Gubernialny Augustowski.*

W skutek reskryptu Komisji Skarbu z d. 17 (29) Sierpnia r b N. 38662/17155 Rząd Gubernjalny podaje do powszechnej wiadomości, że w d. 17 (29) Października r. b. od godziny 1ej z południa, odbywać się będzie w biurze Rządu Gubernjalnego Augustowskiego głośna in plus licytacja na wydzierżawienie dochodu propinacyjnego w 7 wsiach od Majczaki Maćków przy Skarbie pozostałych, a mianowicie we wsiach: Krejwiany Wojponiszki, Trumpole, Giłujsze, Zawady, Polmice małe i Borożniki, na lat 12 to jest od d. 20 Maja (1 Czerwca) 1861 r. do tegoż dnia i miesiąca 1873 r. poczynając od sumy rs 242 kop. 96 1/2 czyli o rs. 186 kop. 35 zniżonej od poprzednio ogłoszonej sumy rsr. 429 k 31 1/2 pod następującemi warunkami

1 Każdy ubiegający się o tę dzierżawę, powinien znajdować się w miejscu i terminie wyżej oznaczonym i być zaopatrzony:

a) W świadectwo kwalifikacyjne postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 24 Stycznia 1818 r. przepisane, a przez Naczelnika właściwego Powiatu wydane, które na trzy dni przed terminem winne być złożone Rządowi Gubernialnemu do rozpoznania.

b) W świadectwo kasy Skarbowej na złożone vadium w kwocie rsr. 60 k. 74 oraz w gotowiznę na uzupełnienie tegoż vadium w stosunku najwyżej postąpionej na licytacji ceny dzierżawnej.

2 Utrzymujący się przy licytacji obowiązany będzie przyjąć ogólne warunki do tego rodzaju dzierżaw przez Komisję Skarbu przepisane, o których pretendenci w biurze Rządu Gubernjalnego poinformować się mogą w czasie godzin biurowych, oraz przyjąć obowiązek opłacenia nietylko kosztów ogłoszenia ostatecznej licytacji doszłej do skutku, lecz i poprzednio spełzłych bezskutecznie, niemniej dzierżawca za późne objęcie posesji nie będzie rościł żadnej pretensji do Skarbu, lecz poprzestanie na dochodzie jaki z administracji od d. 1 Czerwca r. b. osiągnięty zostanie.

3. Żadne zastrzeżenia ze strony ubiegających się o zadzierżawienie rzeczonego dochodu przyjęte nie będą, zatem deklaracje winny być bezwarunkowe, każdy zaś kto się utrzyma przy licytacji od daty podpisania protokółu licytacyjnego, stanie się obowiązany względem Skarbu pod utratą złożonego vadium i ogłoszenie nowej licytacji na jego koszt i risico nastąpi, a chociażby zatwierdzenie tego protokółu nastąpiło później jak w miesiąc od jego daty, obowiązany zrzec się roszczenia i z tąd jakiej bądź do Skarbu pretensji.

4. Uprzedza się współubiegających, aby niedopuszczali pomiędzy sobą zmowy i udzielania sobie odstępnego, jako sposobów dążących do zmniejszenia korzyści jakie Skarb osiągnąć zamierzył, gdyż wrazie dostrzeżenia tego winni do odpowiedzialności sądowo-karnej pociągnięci będą.

Suwałki dnia 18 (30) Września 1861 r.

Za Gubernatora Cywilnego,

Radca Gubernjalny,

Radca Stanu, Bobrowski.

Naczelnik Kancelarji,

(2) Radca Honorowy, Böhm.

(N. D. 4546) *Magistrat Miasta Lublina.*

W skutek reskryptu Rządu Gubernialnego z dnia 12 (24) Września r. b. Nr. 61,130/17,538 ogłasza, iż dnia 24 Października (5 Listopada) 1861 r. o godzinie 3ej po południu odbywać się będzie w Magistracie miasta Lublina licytacja przez opieczętowane deklaracje na wydzierżawienie dochodu kasy miasta Lublina na lata 1862/64 z sześciu sklepów w bramie Grodzkiej i pomieszkań nad tąż bramą od sumy zniżonej rs. 1816 kop. 50 in plus. Każdy przeto mający chęć licytowania w terminie i miejscu wyż oznaczonym zgłosić się zechce z podaniem deklaracji na ręce Radnego IV, które tylko do godziny 3ej przyjmowane będą, podług wzoru poniże umieszczonego, z dołączeniem kwitu kasowegoj na złożone vadium rs. 182, podane bowiem deklaracje po terminie, nie podług wzoru albo też poprawiane skrobane przyjętemi nie będą. Warunki licytacyjne są do przejrzenia w biurze Magistratu każdego dnia prócz świąt.

Wzór do deklaracji.

Wskutek obwieszczenia z Magistratu miasta Lublina z dnia 23 Września (5 Październia) r. b. Nr. deklaruje niniejszem wziąść w dzierżawę dochód kasy miasta Lublina sześciu sklepów pomieszkań w bramie Grodzkiej na lata 1862/64 za summę rs. kop. wymienić kwotę wyraźnie liczbami i literami (poddając się wszelkim obowiązkom i zastrzeżeniom w warunkach licytacyjnych objętym.

Kwit kasowy na złożone vadium w kwocie rs. 182 dołączam, które wrazie nieutrzymania się sam odbiorę.

Stałe moje zamieszkanie jest N. pisałem w miejscu N. dnia N. 1861 r.

(podpisać imie i nazwisko.)

Lublin d. 23 Wrześ. (5 Paździe.) 1861 r.

(1) Prezydent, L. Wroński.

(N. D. 4529) *Naczelnik Powiatu Kalwaryjskiego.*

Z powodu że licytacja na reperację kościoła w Urdominie w pierwszym terminie do skutku niedoszła, przeto podaje do powszechnej wiadomości że w dniu 18 (30) Października r. b. do godziny 3ej z południa jako drugim terminie w biurze Powiatu odbywać się będzie in minus licytacja przez podanie opieczętowanych deklaracji na reperację tegoż kościoła w Urdominie poczynając od sumy rs. 2255 kop. 95 anszlagiem zatwierdzonym objętej.

Każdy przeto życzący podjęcia się tej entrepryzy wyłączając starozakonnych, zechce w terminie i miejscu powyżej oznaczonych zgłosić się i deklarację opieczętowaną stosownie do wzoru w Dzienniku Gubernjalnym Nr. 35, 36 i 37, oraz Gazecie Rządowej Nr. 139, 199 i 203 zamieszczonego napisaną, podać przy dołączeniu kwitu kasowego na złożone vadium rs. 225 kop. 60, wynoszące.

Warunki przedlicytacyjne i anszlag kosztów na wykonanie tej roboty sporządzone, w każdym czasie w godzinach biurowych wyłączając dni świąteczne w biurze Powiatu do przejrzenia okazane być mogą.

Kalwarja dnia 16 (28) Września 1861 r.

Boguski.

(N D. 4528 *Naczelnik Powiatu Łęczyckiego.*

Podaje do powszechnej wiadomości, że w dniu 18 (30) Października r. b. o godzinie 10 przed południem odbywać się będzie przez opieczętowane deklaracje w biurze Naczelnika Powiatu Łęczyckiego licytacja na entrepryzę wystawienia murowanej Plebanji dla Proboszcza w mieście Poddębicach, której koszt anszlagiem za wierdzonym, na sumę rs. 2362 kop. 94 1/4 jest obliczony.

Przystępujący do licytacji, obowiązany jest złożyć w gotowiźnie vadium w kwocie rs. 236. Inne warunki każdego dnia w godzinach do pracy biurowej przeznaczonych, w biurze Powiatu przejrzane być mogą. Deklaracje podane być mają wedle zwykłej formy na papierze stemplowym.

Łęczyca d. 8 (20) Września 1861 r.

Hilferding.

N. D. 4465). *Naczelnik Powiatu Kaliskiego.*

Podaje do powszechnej wiadomości, że w trzecim terminie w d. 17 (20) Października r. b. o godzinie 11 z rana w biurze Powiatu Kaliskiego, odbywać się będzie przez opieczętowane deklaracje in minus licytacja na dostawę partji drzewa opałowego sosnowego dla Kaliskiego domu badania potrzebnej, mianowicie na czas od d. 20 Grudnia (1 Stycznia) 1861/2 r. do włącznie 19 (31) Grudnia 1862 r. w ilości sążeni półkubicznych 355 łokci kubicznych 6 1/2 miary polskiej, a to od ceny rs. 2 kop. 77 1/2 za sążeń półkubiczny.

Deklaracje mają być pisane czytelnie bez poprawek i skrobań do których dołączyć należy kwit do kasy powiatowej na złożone vadium rs. 98 kop. 58. Takie deklaracje opieczętowane lakiem, mają być złożone przed godziną do licytacji oznaczoną, uchybiając zaś temu sami sobie winę przypiszą, jeżeli deklaracja odrzuconą zostanie.

Warunki pod jakiemi entrepryza ta ma być dopełnioną każdego czasu w godzinach biurowych w biurze Naczelnika Powiatu przejrzane być mogą.

Wzór do deklaracji.

Stosownie do ogłoszenia Naczelnika Powiatu Kaliskiego z d. 12 (24) Września r. b. N. 22094, ja niżej podpisany obowiązuje się niniejszą deklaracją dostawiać przez entrepryzę potrzebną ilość, mianowicie sążni półkubicznych 355 łokci kubicznych 6 1/2 drzewa opałowego sosnowego przez ciąg 1862 r. dla Kaliskiego domu Badań po rs. (wyraźnie) za sążeń półkubiczny w ścisłem zastosowaniu się do warunków w tym celu ustanowionych.

Kwit kasy Powiatowej na złożone w gotowiźnie vadjum rs. 98 kop 58 dołączam, które w razie nieutrzymania się przy licytacji sam odbiorę.

Stałe moje zamieszkanie w N. pisałem w N. dnia N. miesiąca N. 1861 r.

(podpisać wyraźnie imie i nazwisko).

Kalisz d. 12 (24) Września 1861 r.

w z. Kołdowski.

(N. D. 4357) *Naczelnik Powiatu Hrubieszowskiego.*

Podaje do powszecnej wiadomości że w dniu 12 (24) Października r. b. w biurze Naczelnika Powiatu Hrubieszowskiego od godziny 8 z rana do 6 z południa odbywać się będzie sekretna in minus licytacja przez składanie opieczętowanych deklaracji na entrepryzę budowy nowej plebani drewnianej r. g. we wsi Kopyłowie od sumy anszlagowej rs. 1205 kop. 97.

Każdy zatem mający chęć podjęcia się tej entrepryzy obowiązany w miejscu i czasie oznaczonym złożyć swą deklarację napisaną podług niżej zamieszczonego wzoru przy dołączeniu vadium jednej dziewiątej części sumy anszlagowej w ilości rs. 120 kop. 60, w gotowiźnie lub Listach Zastawnych, które nietrzymującemu się przy licytacji zwrócone będzie. O innych warunkach w każdym czasie wyjąwszy świąt w biurze Naczelnika Powiatu wiadomość powziąść można.

Wzór do deklaracji.

Wskutek ogłoszenia z dnia 11 (23) Września r. b. N. 17333 podaje niniejszą deklarację iż obowiązuję się podjąć entreprzy budowy nowej plebani drewnianej r. g. we wsi Kopyłowie podług planu i anszlagu przez Komisję Rządową Spraw Wewnętrznych pod dniem 6 (18) Marca 1861 r. zatwierdzongo, za sumę (tu wymienić literami) poddając się wszelkim obowiązkom i zastrzeżeniom w warunkach licytacyjnych objętym, vadium w Gotowiznie lub listach Zastawnych w ilości rs. 120 kop. 60 składam, które wrazie nieutrzymania się przy licytacji sam odbiorę, lub o przysłanie takowego na mój koszt przez pocztę N. upraszam.

Stałe moje zamieszkanie w N. pisałem w N. dnia N. mca N. 1861 r.

(podpisać imie i nazwisko.)

Hrubieszów dnia 11 (23) Września 1861 r.

(3) za Naczelnika Powiatu, Zaborski.

(N. D. 4539) *Rada Szczegółowa Opiekuńcza Głównego domu Schronienia ubogich i Sierot Starozakonnych w Warszawie.*

Podaje do wiadomości publicznej, że w dniu 17 (29) Października r. b. o godzinie 5ej po południu w sali posiedzeń Głównego domu Schronienia Starozakonnych za Wolską rogatką exystującej, odbędzie się licytacja in minus za opieczętowanemi deklaracjami:

a) Na dostawe żywności koszernej przez cały rok 1862.

b) Na dostawę oleju, świec łojowych i stearynowych, mydła twardego szarego, sody i t. p. przedmiotów.

Warunki licytacyjne i wzór do deklaracyi, przejrzane być mogą każdodziennie wyjąwszy świąt w kancelarji zakładu od godziny 10ej z rana do godziny 4ej po południu.

Warszawa dnia 8 Października 1861 r.

Zastępca Prezydującego, H. Nussbaum.

p. o. Sekretarza Rady, S. Wawelberg.

(N. D. 4444) *Штабъ-Западнаго Крѣпостнаго Артиллерійскаго Округа.*

Приглашаетъ желающихъ принять на себя перевозки водою Артиллерійскихъ тяжестей изъ Крѣпостей Западнаго Округа съ 1 Января 1862 года, по первое Января 1863 года, явится въ Штабъ, въ Крѣпости Новогеоргіевскѣ, къ торгу перваго Декабря, и къ переторжкѣ пятаго Декабря сего года въ 10 часовъ утра. Торги назначаются изустные съ допущеніемъ и присылки запечатанныхъ объявленій по правиламъ, изложеннымъ во 2 главѣ 3 раздѣла 1 книги 4 части Свода Военныхъ постановленій запечатанныя объявленія къ торгамъ должны подаваться лично и присылаться, на основаніи 1912, 1913 и 1935 статей I книги X тома Свода Гражданскихъ Законовъ (изданія 1857 года) не позже 10 часовъ утра въ дни назначенные для торга и переторжки. Сказанныя объявленія, для поступленія съ ними согласно 1936 и 1941 ст. означеннаго Свода, должны заключать всѣ свѣденія, указанныя въ 1909 ст. и сопровождаться залогами по 1910 статьѣ. Цѣны должны быть объявлены опредѣлительно за перевозки: водою съ пуда на всѣ разстоянія, т. е. отъ Новогеоргіевска: до Варшавы, до Ивангорода, до Брестъ-Литовска, до Кіева и до Кременчуга; отъ Варшавы: до Ивангорода, до Новогеоргіевска, до Брестъ-Литовска, до Кіева и до Кременчуга, отъ Ивангорода: до Варшавы, до Новогеоргіевска, до Брестъ-Литовска, до Кіева и до Кременчуга; и отъ Брестъ-Литовска: до Кіева, до Новогеоргіевска, до Варшавы, до Ивангорода и до Кременчуга. При объявленіи цѣнъ дробныя конечныя доли назначать только слѣдующія: 1/4, 1/2 и 3/4 к. безъ дальнѣйшаго подраздѣленія. Въ залогъ къ торгамъ должно быть представлено при установленномъ прошеніи, пятнадцать тысячь рублей серебромъ наличными деньгами или билетами банковъ и другихъ кредитныхъ установленій, къ принятію въ залогъ закономъ допускаемыхъ, равно въ имѣніи недвижимомъ, на точномъ основаніи правилъ изложенныхъ въ 552, 553 и 554 статьяхъ, съ 1 книги 4 части, равно въ дополненіяхъ къ этимъ статьямъ, помѣщенныхъ въ продолженіяхъ, Свода военныхъ постановленій. Накануне и до 10-ть часовъ утра, въ дни самыхъ торговъ, залоги будутъ приниматься только наличными деньгами и существующими въ обращеніи на равнѣ съ оными билетами. залоги же въ документахъ на движимыя и недвижимыя имущества должны быть представлены заблаговремени, такъ, чтобы до торговъ можно было надлежащимъ порядкомъ дознать ихъ ценность. Условія, на основаніи коихъ должны производиться перевозки, желающіе могутъ видѣть и списывать съ нихъ копіи ежедневно, кромѣ праздничныхъ и воскресныхъ дней. Никто изъ желающихъ принять на себя подрядъ не долженъ предлагать съ своей стороны условій не согласныхъ съ объявленными: но если конкуренты найдутъ объявленныя условія въ чемъ либо для себя не удобными, то на основаніи 511 и 512 статей 1 книги, 4 части Свода военныхъ постановленій, могутъ представлять свои замѣчанія Начальнику Западнаго Крѣпостнаго Артиллерійскаго Округа заблаговременно, до производства торговъ, съ такимъ расчетомъ во времени чтобы можно было испросить разрешенія Начальства и своевременно исправить условія, если замѣчанія признаются основательными, не противными существующимъ узаконеніямъ и выгодамъ казны. (2)

Кр. Новогеоргіевскъ Сентября 19 дня 1861.

(N. D. 4530) *Винцентская Таможня*

Объявляетъ что 16 (28) Октября сего года и въ послѣдующіе затѣмъ дни будутъ продаваться съ публичнаго торга при сей Таможнѣ конфискованные товары, какъ то: шерстяныя, бумажныя и льняныя издѣлія а также разныя мѣлочныя вещи, всего по оцѣнкѣ, примѣрно на 2500 руб. сер.

(1) Винцента, 22 дня Сентября, 1861 г.

(N. D. 4542) *Pisarz Trybunału Cywilnego Gubernii Warszawskiej w Kaliszu.*

Podaje do wiadomości, iż na żądanie Błażeja Wieleckiego dziedzica dóbr Szewce Nadolne tamże w Ogu Orlowskim Gub. Warszawskiej mieszkającego, zamieszkanie prawne do subhastacji dóbr Kliczkowa Wielkiego z przyległościami u Romana Ostapowicza Patrona Trybunału Kaliskiego w mieście Kaliszu mieszkającego obrane mającego, od którego tenże Patron stawać i kroki prawne przy subhastacji czynić będzie, aktem zajęcia przez Felixa Chodyńskiego komornika przy Trybunale Kaliskim w dniu 20 Czerwca (2 Lipca) 1861 r. rozpoczętym, a w dniu 20 Czerwca (6 Lipca) ukończonym, zajęte zostały na przymuszone wywłaszczenie:

Dobra Kliczków Wielki,

z przyległościami Gęsina i Rusosze, składające się z folwarku i wsi zarobnej Kliczków Wielki, z folwarku i wsi zarobnej Gęsina, z folwarku Rusosze, na którym obecnie budynki nie exystują i grunta są wcielone do dóbr ogólnych, położone są w Okręgu i Powiecie Sieradzkim Gubernji Warszawskiej parafi Kliczków Mały, wchwili zajęcia składały jednę gminę, pod nazwiskiem gmina Kliczków Wielki, obecnie przyłączone do gminy Kliczków Mały, są Własnością Jana Tarnowskiego we wsi Konarzewie Ogu Zgierskim mieszkającego i zamieszkanie prawne obrane mającego.

Protokół zajęcia dóbr tych doręczony został Janowi Tarnowskiemu ówczasowemu wójtowi gminy Kliczków Wielki, z powodu jego nieobecności na ręce sołtysa miejscowego Tomasza Przelazłego; jak niemniej Pisarzowi Sądu Pokoju Okręgu Sieradzkiego Janowi Mizgjer, na ręce Jana Łagowskiggo Podpisarza, obudwóm w d. 26 Czerwca (8 Lipca) 1861 r. Następnie zarejestrowany został w księdze wieczyst j dóbr Kliczkowa Wielkiego dnia 21 Sierpnia (2 Września) 1861 r., i w księdze zaaresztowań dóbr przez Pisarza Trybunału Kaliskiego utrzymywanej w d. 2 (14) Września 1861 r. Dobra te graniczą na północ i wschód z dobrami Harłupią Wielką, na południe z dobrami Brzezno Ostrów i Starce, na zachód z Kliczkowem Małym i Hajewem. Rozległość ich wynosi włók 66 mórg 29 prętów kw. 121 miary nowopolskiej, czyli na miarę rosyjską dziesiatyn 1029 sażenów 1609.

W Kliczkowie Wielkim jest gospodarzy robiących tygodniowo dni 41 ręcznych i różne powinności dla dworu; a w Gęsinie jest gospodarzy 11, robiących pańszczyzny sprzężajem dni 9, ręczno dni 9, a od św. Wojciecha do św. Marcina dni 10, jak niemniej w żniwa dni 53 tłuki. Komorników jest kilku, czynszowników stałych niemasz; czynszownicy niestali są:

a) W Kliczkowie Wielkim:

1. Józef Lewandowski z młyna wodnego Brykowka płaci rocznie rs. 120; 2. Tomasz Przelazły płaci z mieszkania i roli rs. 15; 3. Bartłomiej Brzęczak karczmarz z roli i suchej arendy rs. 30; 4. Leon Sarnowski kowal nic nie płaci; 5. Jakób Getzel pachciarz z pachtu 15tu krów płaci rs. 130 k. 50. *b*) w Gęsinie: 6. Jan Wypych karczmarz rub. sreb. 15; 7. Antoni Lorek z mieszkania i roli rs. 20.

Inwentarz gruntowy składa się z koni fornalskich 12, źrebiąt 2, wołów 17, krów 25, stadnika 1, jałowizny rogatej 14, młocarni, siecz karni, młynka do czyszczenia zboża, i różnych narzędzi rolniczych i porządkowych. Co do posiadania dobr Kliczkowa Wielkiego, kontrakt kupna dóbr Kliczkowa Wielkiego, między Janem Tarnowskim, a małżonkami Odechowskiemi d. 13 (25) Lipca 1858 r. zawarty, następnie na wyłączną własność Józefy-Teofili-Felicji Odechowskiej przeszły, wyrokami trzech Instancji rozwiązany został, a obok tego wyrokiem Rządzącego Senatu d. 21 Lipca (2 Sierpnia 1861 r. zapadłym, Odechowska skazaną została na exmisją z dóbr Kliczkowa Wielkiego, za jednoczesnem uiszczeniem przez Tarnowskiego sumy rs. 450, rs. 725 i rs. 5318 kop. 9 1/2, tudzież za zwrotem tego coby w myśl kontraktu kupna i sprzedaży jako zapłacone wierzycielom w kapitale, kwitami urzędowemi przed dniem 6 (18) Października 1858 r. usprawiedliwiła. Skutkiem tych wyroków Odechowska wyczekując zapłaty swoich należności, zostaje w posiadaniu dóbr Kliczkowa Wielkiego i niemi zarządza.

Od posiadania tego wyłączony jest folwark i wieś Gęsina, które na zasadzie kontraktu między Hieronimem Tarnowskim poprzednim właścicielem, a Bronisławą Walewską d. 26 Sierpnia (7 Września) 1849 roku zawartego, w procencie od sumy rs. 4500 z dopłatą roczną przez dziedzica rs. 75 dzierżawić miała prawo.

Prawo do tej dzierżawy od lat trzech do lat trzech przedłużające się, Walewska aktem przed Rejentem Milewskim z dnia 25 Czerwca (7 Lipca) 1859 r. odstąpiła Celestynowi Odechowskiemu, w cenie rocznej po rs. 450, który na zasadzie dwóch tych aktów i protokółu komornika Józefa Rojek z dnia 25 Kwietnia (7 Maja) 1860 r. zostaje w dzierżawnem posiadaniu folwarku i wsi Gęsina do dnia 12 (24) Czerwca 1863 r.

W trakcie zajęcia dóbr tych na wywłaszczenie właściciel ich Jan Tarnowski zeznał przed Rejentem Ordon w dniu 21 Czerwca (3 Lipca) r. 1861 kontrakt, którym część tych dóbr a mianowicie włók 28 morgów 22, prętów kwadratowych 150 miary nowo-polskiej, sprzedał następującym kolonistom: Ignacemu Olkowiczowi, Jakóbowi Durdyn, Jadwidze Smolińskiej, Józefowi Nasalskiemu, i Józefowi Nepomucenie małż. Korzeniowskim, Janowi i Józefie małż. Michalskim, Marcinowi Szmidtke, Andrzej: Szmidtke, Grzegorzowi Kościelak, Franciszkowi Kwiatkowskiemu, Józefowi Studzińskiemu, Grzegorzowi Kościelak, Józefowi Szmidtke, Augustowi Szmidtke, Andrzejowi Barmińskiemu, Maciejowi Michałowicz Maciejowi Siwińskiemu, Bogumiłowi Reinsch, Samuelowi Kunat, Mateuszowi Duszyńskiemu, Marcinowi Pindoch, Stanisławowi Duszyńskiemu, Andrzejowi Stojeckiemu, Janowi Biszof, Józefowi Klim, Tomaszowi i Tekli małżonkom Langnerom, Andrzejowi Skotnickiemu, Janowi i Tekli małżonkom Zdunek, Wojciechowi Majda, Janowi Majda, Andrzejowi Szmidtke.

Koloniści ci w posiadanie przedanych gruntów nie są wprowadzeni, co dopiero po dopełnionej zapłacie należności Odechowskiej i skończeniu się dzierżawy folwarku i wsi Gęsina Celestynowi Odechowskiemu służącej, nastąpić może.

Przedaż dobra Kliczkowa Wielkiego odbywać się będzie na audjencji Trybunału Kaliskiego, pierwsza publikacja warunków nastąpi w dniu 24 Października (5 Listopada) 1861 r. o godzinie 10 z rana na audjenci Trybunału.

Warunki i zbiór objaśnień mogą być przejrzane w biurze Pisarza Trybunału i u Romana Ostapowicza Patrona w Kaliszu, dobra mogą być każdego czasu obejrzanie.

Kalisz dnia 4 (16) Września 1861 r.

Asesor Kolegialny, Józef Migórski.

ZAPOZWY EDYKTALNE.

(N. D. 4377) *Sąd Policji Poprawczej Powiatu Warszawskiego Wydziału II.*

Ogłasza iż w nocy z d. 2 (14) na 3 (15) Sierpnia r. b, we wsi Bielawa Powiecie Warszawskim, w zabudowaniu dworskiem mieszkalnem za pomocą włamania się zewnętrznego, przez wysadzenie kraty w oknie gabinetu i odbicie drzwi od szafy spełnioną została kradzież pieniędzy w biletach około rs. sześćset, w srebrze rublami 60, i miedzią rs. 29, oraz kuponami od listów zastawnych, mającemi napisy pewnych nazwisk rs. 45 wreszcie bilonem rs. około 60 medal srebrny Towarzystwa Rolniczego za wzorowe gospodarstwo w roku 1859 Ludwikowi Rossmann udzielony, a nadto pugilares safjanowy z notatkami i kwitami, koszul męzkich dziennych 15, nocnych 9, gatek białych płóciennych par 10, skarpetek 9 i wszystko oznaczone literami L. R. na ostatek puszkę srebrną od proszków do zębów z puszką szklaną wewnątrz umieszczoną, dwie brzytwy angielskie, z których jedna ma napis „Ludwika Rossmann" fuzję i surdut sukienny, a dnia następnego po kradzieży znaleziono porzucone pod mostem na drodze między wsiami Lubnem i Oborami będącym koszule, gatki, skarpetki, surdut i fuzję, reszta zaś przedmiotów i pieniądze niewiadomo gdzie usunięte i ukryte zostały. Sąd przeto zajmujący się wykryciem winnych tego przestępstwa i odzyskaniem szkody, wzywa każdego mającego jakąbądź w tym przedmiocie wiadomość, aby takową ile można spiesznie Sądowi naszemu lub najbliższemu udzielić nieomieszkał.

Warszawa d. 7 (19) Września 1861 r.

Sędzia Prezydujący,

w z. Krakowski, Asesor.

(N. D. 4427) *Sąd Policji Poprawczej Wydziału Pułtuskiego.*

Zapozywa Arona Anzelowicza Hersz małym zwanego, osiatnio w mieście Janowie zamieszkałego, a nateraz z pobytu niewiadomego, aby się w Sądzie tutejszym do wysłuchania postanowienia w drodze łaski wydanego w dniach 30 pod skutkami prawa stawił.

Pułtusk d. 18 (30) Września 1861 r.

Sędzia Prezydujący,

Radca Dworu, Dembowski.

(N. D. 4406) *Sąd Policji Prostej Okręgu Radomskiego.*

W depozycie Sądu tutejszego znajduje się broszka złota z dwoma małemi łańcuszkami i takiemiż bombelkami złotemi i główką na koralu wyrobioną, w końcu miesiąca Czerwca r. b. przy ulicy Spacerowej w Radomiu znaleziona. Właściciel o nej wiadomym nie jest Sąd go wzywa aby celem odbioru i zeznania o sposobie poszkodowania w dniach 30 zgłosił się, w przeciwnym bowiem razie upływem tego terminu na rzecz Skarbu Królestwa spieniężoną zostanie.

Radom d. 12 (24) Września 1861 r.

Asesor Trybunału,

p. o. Podsędka, Burghard.

(N. D. 4400) *Sąd Policji Poprawczej Wydziału Płockiego.*

Zapozywa niniejszym Jana Lewandowskiego ostatecznie w Załem zamieszkałego, a dziś z pobytu niewiadomego, iżby się stawił w Sądzie tutejszym najdalej w dniach 30 od daty dzisiejszej licząc, albowiem w razie przeciwnym listami gończemi śledzonym będzie.

Płock d. 12 (24) Września 1861 r.

Sędzia Prezydujący, Kleszczyński.

LISTY GOŃCZE.

(N. D. 4408) *Sąd Policyi Prostej Okręgu Brzezińskiego.*

Wzywa wszelkie władze nad porządkiem w kraju czuwające, aby Jana Anissimo o różne kradzieże i fałsz obwinionego, a z aresztu detencyjnego, w nocy z d. 29 Sierpnia (10 Września) r. b. zbiegłego śledziły, a po ujęciu tegoż zabezpieczonego od ucieczki najbliższemu Sądowi lub Sądowi Polizyi Poprawszej Wydziału Łęczyckiego odstawiły. Jan Anissimo, rodem jest z Baranowic Powiatu Ostrzeszowskiego Wielkiego Księztwa Poznańskiego, tu przebywał bez paszportu, wzrostu średniego, budowy ciała silnej, twarzy okrągłej, włosów blond, oczu niebieskich, ubrany był przy ucieczce w szpancer stary granatowy, spodnie płócienne stare i trzewiki na nogach.

Brzeziny d. 31 Sierp. (12 Września) 1861 r.

Podsędek, Sadowski.

(N. D. 4407) *Sąd Policji Poprawczej Wydział Łomżyńskiego.*

Wzywa wszelkie władze nad porządkiem i bezpieczeństwem w kraju czuwające aby Mateusza Grzymałę za podpalenie stogu siana osądzonego i nieułaskawionego śledziły, a w razie ujęcia pod ścisłą strażą Sądowi naszemu odstawić zechciały. Rysopis jego: ma lat 17 wieku, wzrost średni, nos mierny, twarz okrągła, oczy niebieskie, czoło wysokie, włosy blond, mieszkał ostatnio we wsi Dobry Las, Powiat Łomżyński

Łomża dnia 5 (17) Września 1861 r.

Sędzia Prezydujący, Podbielski.

(N. D. 4397) *Sąd Policji Poprawczej Wydziału Kalwaryjskiego.*

Wzywa wszelkie władze nad porządkiem i bezpieczeństwem w kraju czuwające, aby Barbarę Martynisownę, z wsi Naskany, gminy Giełgudyszki pochodzącą, o dzieciobójstwo obwinioną, a niewiadomą z pobytu, której rysopis jest następujący, wieku lat 30, wzrost słuszny, oczy szare, włosy blond, twarz okrągła, usta zwyczajne; ściśle w swych terytorjach śledziły, a po ujęciu do Sądu tutejszego dostawiły.

Kalwarja dnia 12 (24) Września 1861 r.

Sędzia Prezydujący,

Asesor Kolegjalny, de Johne.

OSTRZEŻENIA.

(N D. 4509) Podpisany jako właściciel dóbr Spethalskich w Powiecie Lipnowskim, Gubernji Płockiej, nie zaciągałem nigdy żadnych długów, ani prywatnych, ani hipotecznych a prócz pożyczki Towarzystwa Kredytowego, żadnym innym długiem majątek mój nie jest obciążonym Że zaś mam syna imieniem także Jgnacego, obecnie niewiadomego mi z pobytu, który w dniu 30 Sierpnia r. b. lat 21 ukończył, ten zaś lekkomyślnie postępując może dług jaki zaciągnął lub zobowiązanie na siebie przyjął, oświadczam niniejszem, iż długów jego płacić nie będę i za czynności jego odpowiedzialności nie przyjmuję, sam więc sobie winę przypisze, kto z tymże synem moim w jakiebądź wchodził lub wchodzić będzie układy.

Spethal górny dnia 5 Października 1861 r.

Ignacy Rutkowski.

w Drukarni J. Jaworskiego. — Za pozwoleniem Cenzury.